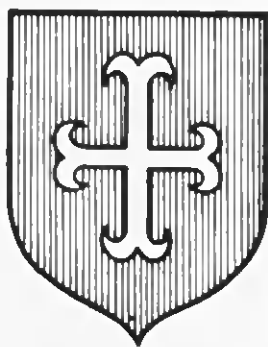

Land van de Woestijne

Tijdschrift van de
Heemkundige kring „Arthur Verhoustraete”

6e jaargang - nr. 1 - 1983

LAND VAN DE WOESTIJNE

Zesmaandelijks tijdschrift van de Heemkundige Kring
"Arthur Verhoustraete".

Redactie: Roger Defruyt, Kestelstraat 65, 9880 Aalter
Overname uit het tijdschrift toegelaten mits bronvermelding.

Erevoorzitster: Anna VERHOUSTRAETE Lostraat 30
9880 Aalter.
Voorzitter: Jan CAMERLINCKX Schuurlo 12
9880 Aalter.
Ondervoorzitter: Maurice THYS Bierweg 29
9880 Aalter.
Skr.-penningmeester: Roger DEFRUYT Kestelstr. 65
9880 Aalter.

Leden: José Deguffroy, Ivan Hoste, Maurice Michiels, Alfons Ryserhove
(Knesselare), Marcel Saelens, Georges Schoonaert, Luc Stockman,
Jean Van Cleven, Robert Verhelst, André Verhoustraete en Erik
Wille.

Ere-bestuurslid: Br. Cyriel TAILDEMAN Rouwmoer
2190 Essen.

HET WAPENKABINET VAN MARC-ANTOON de PREUD'HOMME d'HAILLY IN DE SINT-LAMBERTUSKERK TE POEKE.

In de Sint-Lambertuskerk te Poeke treffen we het herdenkingsmonument aan van Marc-Antoon I de Preud'homme d'Hailly. Nu staat het in de doopkapel tegen de westgevel aangebouwd. Uit de oude kerk werd het, bij de nieuwbouw in 1842-44 wellicht, naar hier overgeplaatst.

Met een hoogte van ongeveer 4,75 m bij een breedte van 2 meter is het één van de grootste familiemonumenten die we in onze landelijke kerken ontmoeten.

Voor de meeste bezoekers blijft het echter verder een dode letter.

Bekijken we even de latijnse tekst :

*D.O.M./Piis Manibus/Peril^{smi} Et Nobil^{smi} Dni Joan^{is} Bap^{tae}/De Prud'home
D'Ailly, Baronis De Poucque, Neoportae Vicecomitis/Neuvilleae, Ailly,
Halewin, etc Toparchae, Ex Antiqua Et/Militari Stirpe Oriundi, Regi A
Consilyis Belli Et De Ipso/Optime Meriti Defuncti 24 9^{bris} 1642 ; Aetatis 92/
Nec Non/Peril^{smae} Et Nobil^{smae} Coniugis Catharinae De Croix/Ex
Comitibus De Wasquehal, Mortuae 15 Juny 1656./Quorum Fily/Joannis
Franciscus, Baro De Poucque^s, Equestris Legionis Germanicae Gravioris
Armaturae Tribunus/,Post Exactam Militando, Juventutem, Tandem In/
Conflictu De Rocroi Fortiter Obiit 19 May 1643./Petrus Ordinis Militaris Divi
Joannes Hierosolimitani/Apud Melitenses Eques, Post Multa Contra/Turcas
Et Regis Sui Hostes Strenue Gesta Praelia Equestris Turmae Dux Apud
Tervuren/ Mactatur 22 8^{bris} 1642. Marcus Antonius, Baro De Poucque^s,
Neoportae Vicecomes, Post/Fratris Obitum Bonorum Et Virtutum Haeres/Fato
Functus 5 9^{bris} 1699./Ducta Primis Nuptis Maria Francisca De Basta Ex
Comitibus De Moucron 12 Jan 1665/Extincta. Alteris Vero Perillustri^{sma}
Domina Anna Maximiliana D'amman. Vicecomitum/D'oombergen, Sanguine,
Quae Obyt 11 9^{bris} 1717. Quorum Proles Monumentum Hoc/Charissimis
Parentibus Et Sorori Joannae Philippae, 10 Juny 1697 Morte Praematura/
Peremptae Cum Lachrymis Posuere R.I.P./*

In een vrije vertaling luidt deze tekst als volgt :

Aan de Allerhoogste en verheven God en de dierbare voorzaten :

De doorluchtige en edele heer JAN BAPTIST DE PRUD'HOMME D'AILLY, baron van Poeke, burggraaf van Nieuwpoort, heer van Neuville, Ailly, Halewijn, enz... uit een oude militaire stam gesproten, militair raadsman van de koning en met talrijke verdiensten, die overleed op 24 november 1642 ; leeftijd 92 jaar.

De doorluchtige en edele dame CATHARINA DE CROIX, uit het graafschap Wasquehal, gestorven op 15 juni 1656.

van wie de zonen :

JAN-FRANCIES, baron van Poeke, aanvoerder van een compagnie Duitse kurassiers, na een plichtsgetrouwe jeugd, tenslotte in de Slag bij Rocroi op 19 mei 1643 moedig gesneuveld ;

PETRUS, van de Orde van St.-Jan van Jerusalem of Maltezerridder, die na veel tegen de Turken en de vijanden van zijn koning te hebben gestreden, te Tervuren op 22 oktober 1642, als overste van een afdeling ruitery getroffen werd ;

MARC-ANTOON, baron van Poeke, burggraaf van Nieuwpoort, na het overlijden van zijn broeder, erfgenaam van zijn goederen en zijn deugden, door de dood getroffen op 5 november 1699.

In eerste huwelijk verbonden met MARIA-FRANCISCA DE BASTA, uit het graafschap Moeskroen ; op 12 januari 1665 overleden.

In tweede huwelijk met de doorluchtige dame ANNA-MAXIMILIANA DAMMAN, bruggravin van Oombergen, bloedverwante, die overleed op 11 november 1717. Wiens nazaten dit monument voor hun lieve ouders en zuster Johanna Philippa, op 10 juni 1697 vroegtijdig gestorven, in droefheid hebben opgericht R.I.P.

Veel uitleg vraagt deze tekst niet. Misschien deze historische inkleding.

Na de dood van Albrecht en Isabella (1 dec. 1633) werden de Spaanse Nederlanden, zowel van noord als van zuid(Frankrijk) opnieuw aangevallen. De kardinaal-infant, don Ferdinand van Oostenrijk, volgde op. Hij stierf reeds op 9 november 1641 aan de pokken. Hij kon echter uit Duitsland verschillende regimenten ter versterking van de Spaanse effectieven meebrengen. Jan-Francies was van één van deze troepenafdeling de overste.

Don Fransisco de Melo werd de opvolger van de kardinaal-infant. Tijdens één van de schermutselingen is zo vóór Tervuren op 22/10/1642, PERUS DE P. D'H., als kapitein van een afdeling van 100 ruiters gesneuveld.

Petrus was kruisridder van St.-Jan-van-Jerusalem. Later kwamen deze ridders op Cyprus terecht. Daar werden ze in 1523 verdreven, maar kregen van keizer Karel V in 1530 o.a. het eiland Malta toegewezen. Vandaar hun tweede naam "Maltezerridders". Hier werd een Turkse aanval onder Soliman II (+ 1574) door hen afgeslagen.

Petrus werd als Maltezerridder ontvangen op 22 december 1633. Om toe te treden moest hij, zoals vereist, zestien adellijke kwartieren kunnen voorleggen. Deze vindt men in Ms 3676 p. 589, Bibliothèque de l'Arsenal te Parijs. Het zijn natuurlijk dezelfde van deze van zijn broer Marc-Antoon, die op het monument voorkomen.

Deze pauselijke orde die hedendaags nog bestaat wordt ook Johannierorde genoemd. Als ordeteken dragen de leden rond hun blazoens de keten met het bekende Maltezerkruis.

De troepen van de Melo namen het vóór Rocroi op tegen de Franse koning Lodewijk XIV. De Franse effectieven stonden onder bevel van Lodewijk II, prins van Condé, hertog van Bourbon, later hertog van Edingen genaamd. In de geschiedenis is deze beter onder naam van de "Grote Condé" bekend. Het is in deze veldslag dat JAN-FRANCIES op 19 mei 1643 sneuvelde.

Filips II heeft kort daarop F. De Melo door de ons beter bekende don Juan van Oostenrijk vervangen.

HET HERDENKINGSMONUMENT

Op een voetstuk van zwarte marmer met lijstversiering en tamelijk vlak gehouden urnevorming pendant rust een terugspringende tweede console met een gebroken vormgeving. Hieruit ontspringen twee naar elkaar neigende zwart marmeren pilasters, samenkomend en op een kroonlijst uitlopend, getopt door een doodshoofd met twee doodsbeenderen: het wapenembleem van de dood als een memento mori geplaatst.

Aan de voet, tegen de pilasters aanleunend, het familieblazoens: schild getopt door een kroon en gehouden door een gekroonde griffoen rechts en door een gekroonde leeuw links, beide toegewend. Het geheel is geflankeerd door twee Griekse jongelingen met de klassieke haartooien en de, volgens hun kanoon van de 5^e eeuw v. C., werkelijk ideale vormgeving. Rechts de knots op de schouder, links aan de voet. Beiden zijn slechts omgord door een krans van klimopbladeren. Zij hielden voortijds natuurlijk hun banieren in de hand, zoals blijkt uit hun houding, en er waren ook twee banieren achter het schild aangebracht. Uitgezonderd de banieren dus, is gans dit geheel, zoals verder ook alle andere blazoens in witte marmer gebeiteld.

Op de pilasters zijn op plaatjes in bas-reliëf de heraldische schilden aangebracht; eveneens telkens een los boogvormig naambordje. Rechts de acht kwartieren van vaderszijde (de Preud'homme d'Hailly); links deze van moederskant (de Croix).

Het verst naar voor springt een witte marmeren steen uit, met zwart omrand, en met een inscriptie waarvan eigenaardig genoeg de tekst op de onderliggende urnevormige pendant verder doorloopt. De voet van deze laatste draagt de schilden van Marc-Antoon de Preud'homme d'Hailly en zijn beide echtgenoten: rechts de Basta, links Damman. Beide laatste - als vrouwelijk - van ovale vormgeving. De drie schilden zijn samen overtopt door een fantasiekroon.

Als 't ware een tweede - en onderste - gedeelte van het monument wordt gevormd door een op traditionele wijze ontplooide, weinig gedrapeerde, en met franjes afgeboorde zwart marmeren wapenmantel. De beide knopen ter ophanging vormen net twee rosaces bezijden het voetstuk.

Hier zijn op de rechterhelft de acht kwartieren de Basta (1° echtgenote) en links Damman (2° echtgenote) weergegeven. Telkens in twee reeksen van vier geplaatst, de boog van de mantelzoom volgend, weer samen met hun identificatiebordjes sterk contrasterend op de donkere achtergrond.

Het geheel blijkt dus opgebouwd rond de figuur van Marc-Antoon de Preud'homme d'Hailly (+ 1699). Blijkens de tekst kan dit monument slechts opgericht zijn in 1718 of kort erna. Er zijn voldoende kenmerken aanwezig, zo menen we althans, om er een sterke classisistische tendens in te onderkennen. De beeldhouwer is ons echter op heden onbekend.

BLAZOEN DE PREUD'HOMME D'HAILLY

Sinds het ontstaan van België zijn de adellijke wapens nauwkeuriger bepaald. Het blazoen van deze familie ziet er thans als volgt uit:

HERALDISCH SCHILD : van sinopel met adelaar van goud, bek en poten van keel.

KROON : van goud gevoerd van keel, met rode en groene edelstenen bezet en met elf zilveren parels op gouden punt. (bedoeld als burggravenkroon/op het monument slechts negen)

TORNOOIHELM : van zilver en gevoerd van keel, voor driekwart naar rechts gewend; een open vizier met vijf tralies, halssieraad en afboording, dit alles van goud.

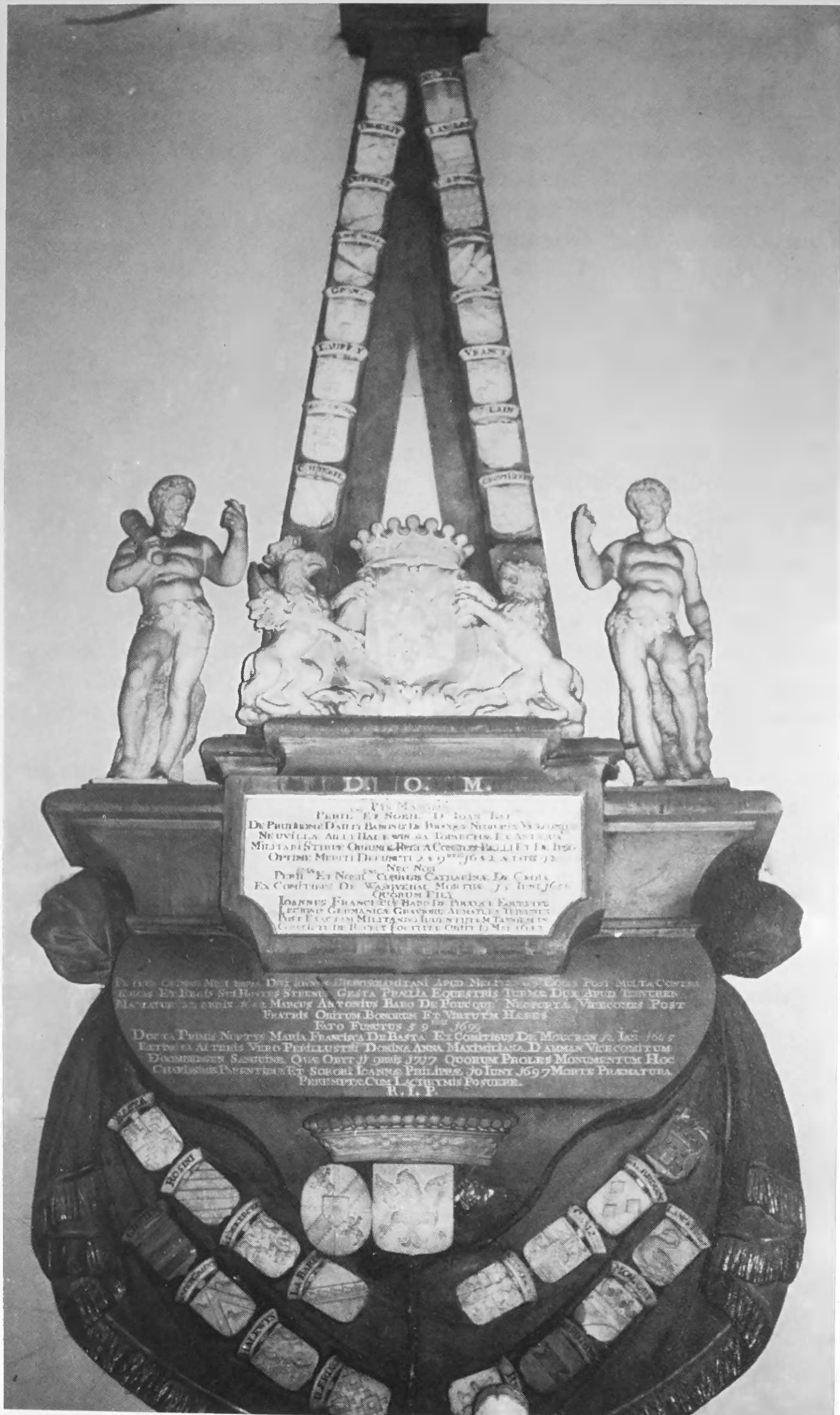
HELMKROONTJE : ongetitelde adel

DEKKLEDEN : van goud en gevoerd van sinopel; de kleuren uit het schild genomen.

HELMTEKEN : de uitkomende adelaar, eveneens uit het schild genomen.

SCHILDRIEM : van keel en afgeboord van goud.

SCHILDHOUDERS : op het monument rechts de gekroonde griffioen, de staart tussen de poten terugslaand; links de gekroonde leeuw met dezelfde staarhouding (lafhartige leeuw). Beide toegewend. Op het officiële wapen ontbreken deze. Naast het schild, twee wildemannen in natuurlijke kleur en in vooraanzicht. De hoofdkrans en omgording met klimopbladeren. Rechts de knots eveneens in natuurlijke kleur en in schuinbalkhouding; links in linkerschuinbalkhouding. Op het monument zijn deze, zoals hoger reeds gezegd, gezien de kunstrichting, enigszins gewijzigd afgebeeld.

BANIEREN :

a) twee achter het schild bevestigd

- rechts : DE PREUD'HOMME D'HAILLY.

- links : NIEUWPOORT : van zilver met een bark van purper op een rivier van azuur. Op de voorsteven houdt een klimmende leeuw van keel de banier van het burggraafschap Nieuwpoort, waarop een schuinkruis en een "trecheur", Dit is een binnen het veld geplaatste dubbele smalle zoom versierd met beiderzijds uitkomende leliebloemen (Rietstap).

ofwel : NIEUWPOORT : van goud met een boot van sabel op een rivier van azuur. Op de boeg de klimmende leeuw van sabel, getongd en geklauwd van keel. De banier van het burggraafschap van keel omzoomd van goud en met schuinkruis van enkelvoudig vair. De zoom beladen met acht vijflobjes van keel. Dit volgens de wapenheraut Gaillard en ook zo op het officiële wapen. Het burggraafschap Nieuwpoort werd door de Grenets in december 1599 aan Charles, hertog van Croy, gekocht. Het kwam dan via Anthoinette de Grenet aan de familie de Preud'homme, die we sindsdien ook veel onder de benaming "de Nieuport" vermeld vinden.

b) twee door de banierdragers gehouden.

- rechts : van goud getralied van keel, wat de HEERLIJKHEID NEUVILLE-EN-FERRAIN voorstelt.

- links : DE BARONNIE VAN POEKE. Op een gouden veld een klimmende leeuw van sabel, getongd en geklauwd van keel. Doch volgens oudere gegevens draagt Poeke evenwel een geluipaarde leeuw, getongd en geklauwd van keel. Dus wel degelijk een gaande leeuw zoals uit zegels blijkt.

De banieren zijn vierkantig en met gouden franjes omboord ; ze zijn bevestigd aan lansen van gouden kleur en hebben een flos in goudkoord

GRASMAT : in natuurlijke kleur.

DEVIES : van sabel op zilveren grond : "*Toujours Preud'Homme!*" wat zo ongeveer beduidt "Altijd een wijs man!". Een mooi gekleurde afbeelding van het officiële wapen vindt men in : VAN DE WALLE, *G. Armorial de Bruges p. XVIII.*

DE PREUD'HOMME D'HAILLY.

NIEUWPOORT

(1) *De nummers zijn gegeven volgens de methode Eyzinger-Stradonitz.*

(4) de PREUD'HOMME
JEAN-BAPT.

heer van La Oultre te
Wasquehal; heer van Poeke
van maart 97 af; + 16 of
18/9/1597 en begr. bij
de Jacobijnen te Rijsel.

zijn vader:

(2) de PREUD'HOMME
JEAN-BAPTISTE

burggraaf van Nieuwpoort;
baron van Poeke; heer van
Neuville-en-Ferrain; ridder
geslagen op 15/2/1600 te
Atrecht door aartshertog
Albrecht; X 26/9/1606;
+ 24/11/1647 en te Poeke
begraven

X 25/2/1559

(8) de PREUD'HOMME PIERRE
heer van Halewijn te Ascq;
meier van Rijsel; geadeld
door keizer Karel te Brussel
in februari 1530; + 1558

(9) DUPRETZ CATHARINE
(de Pret)

dame van La Oultre; van
Coisne en Ghennerie;
+ 6 februari of maart 1553

(10) de GRENET JACQUES

(16) de PREUD'HOMME
JACQUES

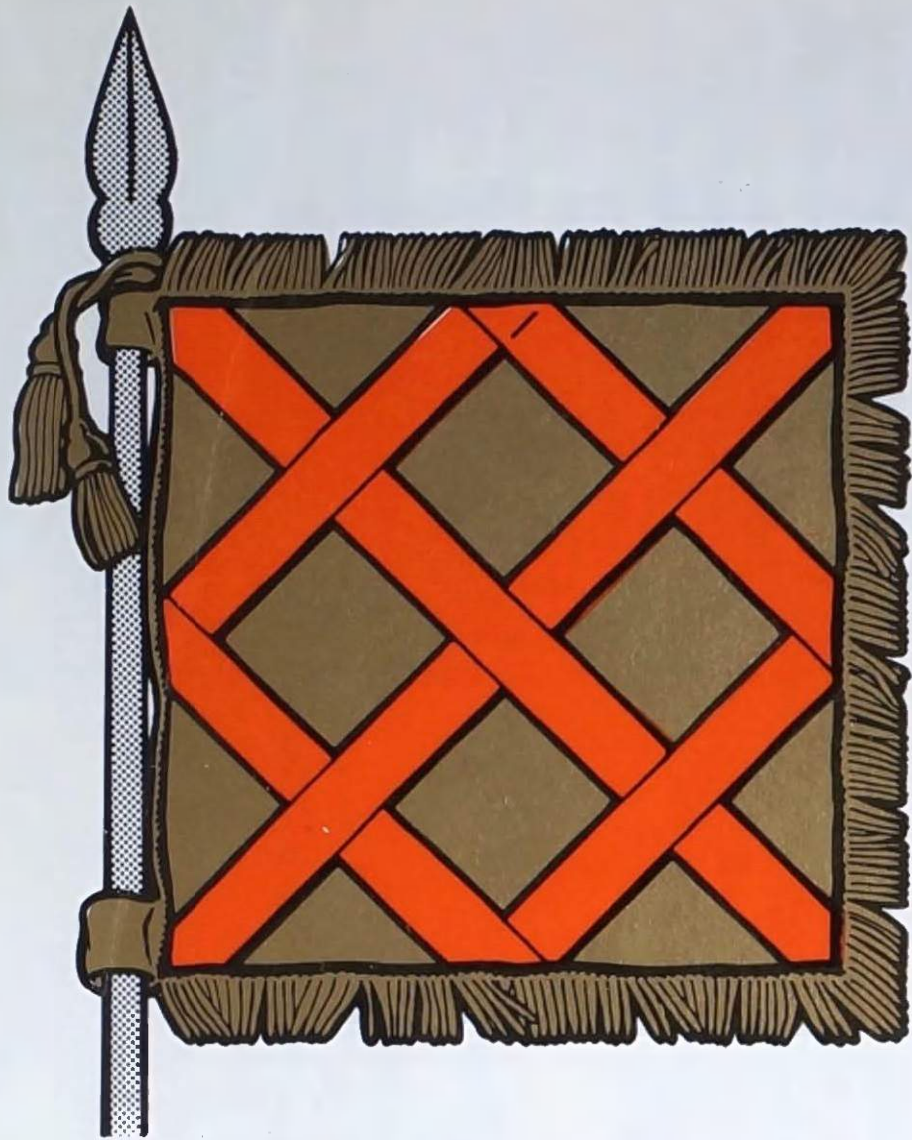
wapenknecht van Karel de
Stoute in de Slag van Nancy;
meier en ruwaard van Rijsel.

(17) de HAUSSY CATHARINE

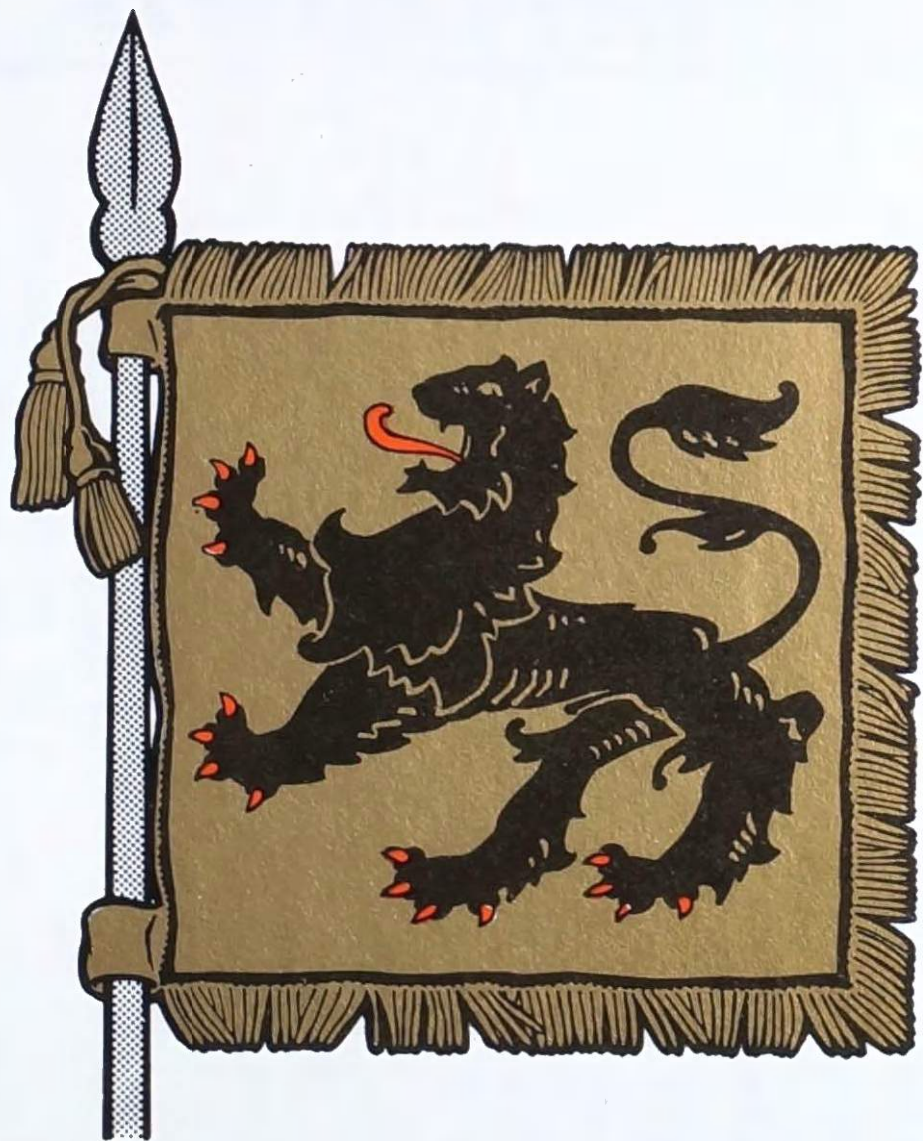
(18) DUPRETZ NICOLAS
+ 25/10/1538

(19) de MARCHENELLES
MARGUERITHE

(20) de GRENET GUILLAUME
ridder.

NEUVILLE-EN-FERRAIN

DE BARONNIE VAN POEKE

(8) de BASTA DéMÉTRIUS
baron v. Troppau in Silezië;
heer v. Marmarousi en Moradin;
+ Basignona 1571 in het hertog-
dom Milaan.

(9) ROSSINI MADELAINE
° Verceil bij Milaan

(10) van LIEDEKERKE ANTHONI
fs Philip; ° Aalst 12/8/1533;
ridder; baron v. Heule, Moorsele
en Gracht; heer van Heestert,
Ledegem, Oosthove; burg. v.
Vrije in 1576; burg. v. Antwerpen
in 1577; + te Heule en er
begraven naast zijn echtgenote
2/12/1614
X 1562

(11) de la BARRE LOUISE fa
Ferdinand & Marie de Thiennes;
burggravin van Belle; dame van
Moeskroen en Aalbeke;
+ te Heule 12/5/1616.

(4) de BASTA GEORGES
° 30/1/1550 te Rocca bij
Tarente; graaf v. het
H. Roomse Rijk, Hust en
Marmarousi; heer v. Zulte;
kap. gen. en gouverneur v.
zijne keizerlijke hoogheid
Rodolf IV in Transsylvanië en
Boven-Hongarije; op 't laatst
hoofd van het Hongaarse leger.
Overleden te Wenen op
20/11/1607 en er begraven bij
de Franciscanen waar graf-
monument
X 1589

(5) van LIEDEKERKE ANNA
(= van Gavre); ° 19/12/1564;
gravin van Hust; dame v. Zulte;
+ 27/3/1619 als weduwe en begra-
ven te Kortrijk in St-Maartens-
kerk. (kapel St-Kath.)

(2) de BASTA FERDINAND
graaf van Basta, Hust en het
H. Roomse Rijk; heer van
Zulte, Nazareth, Aalbeke,
Oosthove, Ledegem, Gullegem,
... + 29/9/1652.

(1) de BASTA MARIE-
FRANCOISE
1° echtgenote van

Marc-Antoon

de Preud'homme d'Hailly
(+ Gent 5/11/1699); gravin
van het H. Roomse Rijk;
X 30/1/1657; + 12/1/1665.

X 7/7/1618

(12) **VANDERGRACHT FRANS**
fs Diederik, ridder en Isabella
van Gistel; ridder; heer van
Maalstede; kap. v. Kortrijk;
burg. v.h. Vrije in 1531; + te
Bamesse 1553; begr. te Moorsele.

(6) **VANDERGRACHT
WOUTER**

heer van Maalstede te Kuurne;
ridder; hofjonker van aartsh.
Mathias; burg. v. Kortrijk
5/80-5/90; schildknaap v.
aartsh. Albrecht; droeg bij de
uitvaart van beide hertogen de
banier; + 1593, zerk heden in
St-Maartens te Kortrijk met
acht kwartieren.

(13) van **HALEWIJN ANNA** fa
Joris, hr. v. Rollegem, Komen,
+ 1542 en van Anthoinette van
St-Aldegonde, gezegd Noircarme;
eveeens begr. te Moorsele.

(3) **VANDERGRACHT
FRANCOISE-ALBERTINE**
+ Kortrijk 1650.

(14) van **VLIERDEN**

BALTHASAR fs Daniël en
Horekens Agnes; heer van
Vlierden; adv. in Raad v.
Brabant; zerk St-Gudule te B.
+ 6/2/1528

(7) van **VLIERDEN ISABELLE**
dame van Maalstede en erfge-
name van Vlierden te Deurne
in Noord-Brabant (Ned.). Ligt
onder dezelfde zerk (+ 1615)
met nog twee van haar onge-
huwde nazaten (beiden + 1623)

(15) van der **THOMMEN IDA** fa
Jean en Orfhuys Isabelle; zij zou
overleden zijn op 11/12/1517
(zerk naast haar man)

DE ACHT KWARTIEREN VAN ANNA-MAXIMILIANA DAMMAN.

(8) DAMMAN JAN, gezegd de Rijke

(4) DAMMAN CHARLES
ridder; heer v. Oombergen,
Warnoise, Velaines, ...
X 20/10/1603

(2) DAMMAN GASPAR
burggraaf v. Oombergen;
heer v. Essen, Velaines, Bus,
Burggracht, Vromenhove
Cercauteren, Monneaux,

(9) van WAELBROUCK
JOHANNA
2° echtgenote; X 1572

(10) de CAMBRY (de Baudimont)
ANTOINE

fs de Gabriël, provoost v. Doornik
in 1559, + 4/5/1562 en

JEANNE DE SONNEVILLE

fa Jacques en

Cath. van den Berghe (x 1559);
heer van Bus en Velaines;

+ 7/10/1585 en begraven te
Velaines (Namen).

(11) de CAMBRY ANNE, fa

Guillaume, hr v. Moranges te
Willems en Baisieux, van

Beauregard; provoost v. Doornik

(begr. te St-Quentin) en Jeanne
du Bois, dit d'Autrive

(x 17/2/1535). De grootvaders
van Anne en Antoine waren

gebroeders!

(5) de CAMBRY FLORENCE
dame van Bus en Velaines, ...
+ 7/4/1616 en begraven te
Oombergen.

(1) DAMMAN ANNA-
MAXIMILIANA
2° echtgenote van

Marc-Antoon

de Preud'homme d'Hailly;
X 14/2/1667; burggravin van
Oombergen + 11/11/1717.

(12) LANCHALS PIETER
heer van Olsene, Potterie en
Dentergem.

(6) LANCHALS PHILIP
ridder; heer van Dentergem;
Potterie, Olsene, Gottem,
Straten, Ghelubroek, La Voute;
schepen v. het gedele te
Gent (1629); ridder geslagen
door aartsh, Albrecht op
29/9/1618; schonk het
St-Lievensaltaar in St-Baafs;
+ 17/10/1637;
X 23/8/1606.

(13) d'OCCOCHE JEANNE dit de
Manchicourt (ook Jeanne
d'Occoche-Neuville genoemd);
dame van La Voute.

(14) de GRUUTERE PHILIPS fs
Antoon en Eleonora van
Heurne; heer van Exaarde,
Zwanenaarde, Oeselgem,
Voorde; schepen van het Land
v. Waas (1601-1624)
+ 14/9/1624
X 22/5/1586

(15) RYM JEANNE
° 24/8/1564, fa Charles, ridder,
heer van Bellem en Ekenbeke,
+ 13/4/1584 en begraven in
St-Baafs en van Catharina van
Brussel (uit 1° huw. 18/5/1563)
Testament van 1639.

(3) LANCHALS JEANNE-
PHILIPPINE

(7) de GRUUTERE FLORENCE
dame van Exaarde, Zwanen-
aarde te Sinaai, Oeselgem;
enige dochter; + 8/4/1632.

BLAZOENERING

Nu we alle kwartierdragers kennen, kunnen we de blazoenering aanvatten. Een monument met tweeëndertig heraldische schilden - we nemen enkel de wapens van de kwartierdragers - en evenveel namen, telkens los gemonteerd op de pilasters en de wapenmantel, zal bij zijn verplaatsing wel voor problemen hebben gezorgd. Het moest namelijk uiteen genomen worden.

Vele namen en schilden zijn bij deze verplaatsing of in de loop van de tijden, dan ook losgeraakt en bij deze of een andere gelegenheid heraangebracht of zonder genealogisch-heraldisch inzicht verkeerd vervangen. Dit heeft ons bij onze opzoekingen heel wat hoofdbrekens bezorgd.

Bij Damman, De Gruutere en Van der Thommen werden -zo te zien- zowel de naam als het schild nieuw aangebracht. Damman, waarvan thans de naam ontbreekt, is correct. De beide andere zijn evenwel foutief. Zo krijgt De Gruutere drie dwarsbalken in plaats van drie tweelingsbalken en Van der Thommen een verkorte ingehoekte dwarsbalk!

Beide dienen dus te worden vervangen door de evenwel op het monument nog aanwezige kwartieren aangegeven met Cambry (= eigenlijk het wapen De Gruutere) en Nédonchel (= eigenlijk Van der Thommen). En de eveneens nog aanwezige naam Gruytheere = Gruutere behoort daar natuurlijk bij!

De twee vrijgekomen plaatsen dienen ingenomen te worden door de *verdwenen* blazoenen van Antoine en Anne de Cambry. Deze hadden dezelfde betovergrootvader, doch hun geslachtswapen was wel verscheiden, gezien het slechts de grootvader van Antoine was welke van Karel V de toelating kreeg, om in het familiewapen Cambry, de keper beladen met drie adelaars, genomen uit het schild van zijn moeder, aan te brengen. Het wapen van de oude Cambry's met de drie ruiten behoort aan Anne. Het moest nu ook wel lukken, dat één van de er naast geplaatste wapenbeelden, Walbrouck, juist identisch daaraan was. Dit zal ongetwijfeld de verwarring nog in de hand hebben gewerkt.

Zonder veel over de fouten in de schrijfwijze van de namen (Vilerden, la Barde...) te gewagen, wijzen we toch op het verkeerd geplaatst zijn van de naam Cotterel waar Nédonchel moet staan en Gruytheere waar Cotterel dient te komen.

Verder dient in de reeks "de Basta" het kwartier De Gruutere weggenomen, de overige drie schuiven een plaats op en onderaan dient Van der Thommen aangebracht.

Zo eveneens in de reeks "Damman". Hier dienen de twee nieuwe schilden Cambry te komen en moet verder de lege plaats Van der Thommen met het blazoen De Gruutere aangevuld worden.

Het groot ovaal wapenschild Damman is verdwenen; eveneens de naambordjes Preud'homme en Cambry, de kroon van de leeuw-schildhouder en de volledige vier banieren. Dit waren eertijds houten lansen met ijzeren banieren en flossen uit goudkoord vervaardigd.

Tenslotte is het wapen Landas gedeeltelijk en Vilain volledig afgeschilferd.

Volgt hier nu in de juiste orde de blazoenering van de volledige reeks wapenbeelden.

- 1 DE PREUD'HOMME (D'HAILLY): p.m.
- 2 HAUSSY: van keel met klimmende leeuw van goud, getongd en geklauwd van azuur; geadeld in mei 1500.
- 3 DUPRETZ: van zilver met een schildhoofd van azuur beladen met drie ruiten van goud.
- 4 DE MARCHENELLES: van zilver met sint-andrieskruis van keel.
- 5 DE GRENET: van azuur met drie korenschoven van goud. (sprekend wapen)
- 6 AUFFAY: van zilver met drie kruiken met twee oren van sabel; in het vrij kwartier van keel, een leeuw van zilver.
- 7 DE BEAULINCOURT: op een veld van azuur, twee luipaarden, rug aan rug gezeten, de staarten gekruist en dragende daarop een kroon uit het wapen van Engeland genomen; dit alles van goud. Te Poeke rust de kroon niet op de staarten!
- 8 NÉDONCHEL: van azuur met schuinbalk van zilver.
- 9 DE CROIX: van zilver met kruis van azuur. (sprekend wapen)
- 10 LANDAS: gedeeld door een zeer diep uitgetande lijn in tien stukken van zilver en keel.
- 11 DE TENREMONDE: bepluimd van goud en sabel in vijf banden.
- 12 DE CRETON: van hermelijn met twee smalle linkerschuinbalken van keel.
- 13 WIJTS: van zilver met faas van keel beladen met zespuntige gouden ster en vergezeld van drie jachthoorns van sabel, pavillon, mondstuk en koord van goud en gebonden keel.
- 14 VRANKX: van goud met drie adelaarspoten van sabel; de nagels naar beneden en de snede van keel.
- 15 VILAIN (DE LA BOUCHARDERIE): van zilver getralied van keel en met schildhoofd van azuur beladen met drie zespuntige gouden sterren.
- 16 COTTEREL: van keel bezaaid met antieke (= driepuntige; vijf rijen van vier) lanspunten van zilver; over het geheel een schuinbalk van azuur beladen met drie gouden adelaars. (sprekend wapen want zulke lansen noemt men cotterels)
- 17 DE BASTA: 1 en 4: op een veld van keel een galopperende speerwerpende ruit, alles van zilver; 2 en 3: op een veld van zilver een linkerschuinbalk met vlammen afgeboord van keel. Op het geheel een hartschild van goud met dubbele adelaar van sabel.

- 18 ROSSINI : van keel met drie schuinbalken van azuur.
- 19 LIEDEKERKE : van keel met drie klimmende leeuwen van goud, getongd, geklauwd en gekroond van azuur. (Gaillard); andere zeggen soms van goud.
- 20 DE LA BARRE : van keel met schuinbalk van vair. (vijf klokjes)
- 21 VANDERGRACHT : van zilver met keper van keel vergezeld van drie meerltjes van sabel.
- 22 VAN HALEWIJN : van zilver met drie klimmende leeuwen van sabel, getongd en geklauwd van keel; de kroon van goud of alles van goud.
- 23 VAN VLIERDEN : van zilver met drie gewone molenijzers van sabel.
- 24 VAN DER THOMMEN : (IDA) : 1 en 4 : van keel met drie voetbankjes van goud (= escablettes); 2 en 3 : op een veld van keel bezaaid met (vier rijen van vijf) blokjes van zilver een klimmende leeuw van hetzelfde. Op de eerste kwartieren vinden we meubels welke voorkomen bij bepaalde takken van der Thommen (zerken St.-Rombouts te Mechelen en St.-Maartens te Kortrijk; de bankjes zijn daar evenwel telkens onderaan nog met een verbinding afgewerkt). De beide overige kwartieren bevatten als wapenfiguur de leeuw op een met blokjes bezaaid veld. Dit is vermoedelijk genomen uit het wapen van haar schoonvader Daniël van Vlierden. *Te Kortrijk draagt haar vader eveneens dit gevierendeeld schild, maar met een GEKROONDE leeuw en NIET op een bezaaid veld (kwartieren 2 en 4). Wie dieper op dit probleem wil ingaan kan stellig al vertrekken met de gegevens uit de oude werken van Christyn en Le Blond en het meer recente van Goethals.*
- 25 DAMMAN : op een veld van zilver een toren van keel; veelal met twee verdiepingen, vier kantelen, twee vensters, valhek; geopend en gevoegd van sabel. (gedeeltelijk een sprekend wapen vermits een ammanstoren of gevangenentoren bedoeld wordt.
- 26 VAN WALBROUCK : van keel met drie ruiten van goud.
- 27 DE CAMBRY (ANTOINE) : van azuur met keper van goud beladen met drie adelaars van sabel en vergezeld van drie ruiten eveneens van goud.
- 28 DE CAMBRY (ANNE) : van azuur met drie ruiten van goud.
- 29 LANCHALS : van keel, doorsneden met een rivier van zilver, geschaduwd van azuur; hierop zwemt een zilveren zwaan, de lange hals brekend op het veld. (sprekend wapen.)
- 30 D'OCCOCHE : van zilver met dwarsbalk van keel vergezeld ten hoofde van drie hanen van sabel, kam en lel van keel.
- 31 DE GRUUTERE/GRUYTHEERE (FILIPS) : 1 en 4 : de Gruutere : van sabel met drie tweelingsbalken van goud; 2 en 3 : van Vaernewijck : van sabel met drie leeuwen van zilver (volgens Gaillard, getongd, geklauwd en gekroond van goud); hartschild : heer van Eksaarde (= Liedekerke); het wapen van de vroegst gekende bezitters van de heerlijkheid Eksaarde : van keel met drie leeuwen van goud, getongd, geklauwd en gekroond van goud. (volgens Gaillard van azuur).

De kwartieren vinden hun oorsprong in het huwelijk van Catharina van Vaernewijck, dame van Vaernewijck en Eksaarde, met Jan de Gruutere. Nopens het hartschild : volgens Gaillard voerde de heer van Eksaarde in 1557 (= de Gruutere) dit wapen. Dit samengesteld schild toont dus de achtereenvolgende bezitters van de heerlijkheid : van Gavere/Liedekerke ; Vaernewijck ; opgevolgd door de Gruutere. Een afbeelding waar de kleuren op te onderkennen zijn in Ms 11508⁵ van afdeling handschriften RUG.

32 RYM : op een gouden veld een geleeuwde luipaard van keel, getongd, geklauwd en gekroond van azuur. De leeuw is dus wel aanzienlijk en soms vind ik hem met gespleten staart ; te Poeke echter niet.

BIBLIOGRAPHIE

Voor deze studie werden ruim een tweehonderdvijftigtal boekbanden geconsulteerd naast een paar manuscripten en dossiers.

We vermelden slechts in het kort de repertoria van De Wachter en Lenaerts (België) en Saffroy (Frankrijk). Verder de algemene naslagwerken van Gailliard, de Poplimont, Van Dijcke, Goethals, De Vlaminck, L'espinooy, Denis le Péage, Huyttens, Dansaert (met interessante bibliographie nopens werken over adellijke families), de Vegiano, de Herckenrode, Les tablettes des Flandres, du Hainaut, du Brabant, enz...

Werken over heraldiek : Wapenboek van Vlaanderen (Warlop), uitgaven van Rietstap, Willems, Koller, Servais, Gaillard, Warlop, de Bohet, Coole, Armorial de Bruges, -de Courtrai, -de Bruxelles, -de Waes, -de Tournai et du Tournaisis, -ancien et moderne de Belgique, -d'Alexis Daigre naar d'Hozier, Le Blason,...

Verder geschiedenissen van bepaalde dorpen, verzamelingen graf- en gedenkschriften, zegelverzamelingen (De May, Poncelet...), genealogische tijdschriften als Vlaamse Stam, Le Parchemin, Jadis en L'intermédiaire des généalogistes.

Voor deze studie van hoofdzakelijk belang waren :

ROGER, P. : *Noblesse et chevalerie du Comté de Flandre, d'Artois et de Picardie*, 1843.

ANNUAIRE *de la noblesse*, vol. 9 en 38.

BUNTINX : *Inventaris van het archief van de familie Preud'homme d'Hailly en aanverwante families*, Brussel, 1950.

DE POTTER/GERARD : *Généalogie van de familie de Gruutere*, Gent 1868.

d'HALLUIN/LEURIDAN TH. : *Généalogie de la famille d'Halluin in Recueil de la Société d'étude de la province de Cambrai, n° 20.*

de LIEDEKERKE, R. : *La maison de Gavre et de Liedekerke*, Brugge 1961, 2 vols.

TERNAS en FREMAUX: Généalogie de la famille de Tenremonde in *Souvenirs de la Flandre Wallone, 1° reeks X, 1870.*

de SAINT-ALLAIS: La maison de Croix in *Nobiliaire Universelle de France, t^ome XIX, 1849.*

CHASTEL de la HOWARDERIE: Généalogie de la famille Hardit de Beaulincourt in *Souvenirs de la Flandre Wallone, 2° serie VII, 1888.*

RODIÈRE en CHARIE (de la): Les archives de la famille de Beaulincourt in *Annales de la Société d'étude de la province de Cambrai, t^ome II en III*

NÉDONCHEL, G.: Généalogie de la maison de Nédonchel par M Laisné in *Archives historiques de la noblesse de France, t^ome X, 1895.*

DHONDT-de WAPENAERT, E.: Quartiers généalogiques des familles flamandes, 1871.

LEURIDAN, Th.: Statistique féodale du Nord en andere publicaties van hem in delen 17, 20, 23, 24 en 25 van *Bulletin de la Commission historique du Nord.*

L'INTERMÉDIAIRE des généalogistes: jg 1955/n° 58 vraag 228/2

DE CUYPER, J.: De grafzerk van Wouter van der Gracht in de St-Martenskerk te Kortrijk in *Biekorf 1960 (LXI)*

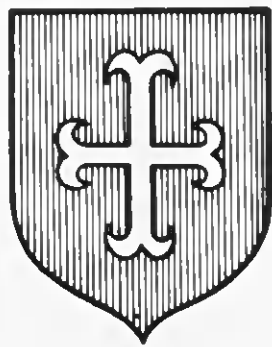
LE BLOND, L.: Quatiers généalogiques des illustres nobles familles d'Espagne, d'Allemagne, d'Italie et des XVII provinces. (de recenste uitgave 1773)

Ten slotte onze dank aan Juffr. Buysse die ons, gezien ze de kerk en haar inboedel door en door kent, aanvullende gegevens heeft verstrekt en menig keer behulpzaam is geweest.

Roger MOELAERT

Land van de Woestijne

Tijdschrift van de
Heemkundige kring „Arthur Verhoustraete”

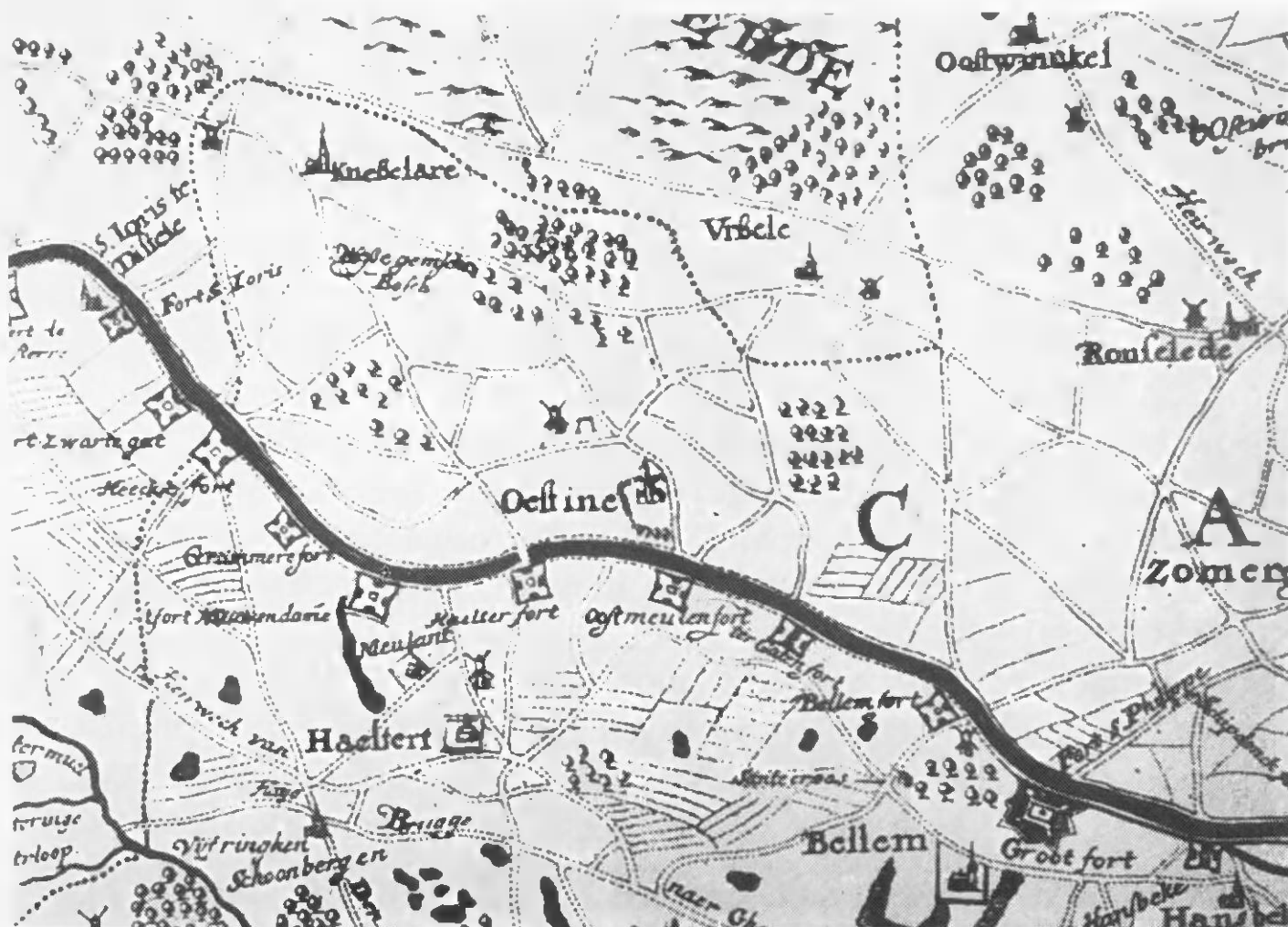
Ge jaargang = nr.2 = 1983

DE LAATSTE WINDMOLEN UIT HET LAND VAN DE WOESTIJNE

DE PIETENDRIESMOLEN TE KNESSELARE

Op 10 september 1983 werd te Knesselare de gerestaureerde "*Pietendriesmolen*" ingehuldigd. Een gebeurtenis die ook onze kring verheugde omdat het in-stand-houden van historisch waardevolle gebouwen, dorpsgezichten of landschappen één van onze betrachtingen is. Bovendien maakte de "*Pietendries*" destijds deel uit van het "*Land van de Woestijne*". Reden te meer dus, om in deze bijdrage de geschiedenis, de restauratie en de feestelijke inhuldiging te beschrijven.

De plaatsnaam Pietendries komt reeds vroeg in de bronnen voor. Documenten van 1620 vermelden de "*Pietencappelle*" en de "*Pietendries*". Uit 1545 dateert de vermelding "*op de stede te Piethoucke*" en in 1248 werd reeds melding gemaakt van novaaltienden o.a. gelegen in de "*Pietakker*". De oorsprong van het huidige gehucht gaat vermoedelijk terug tot de middeleeuwse ontginningsperiode in de twaalfde en dertiende eeuw.

Situatiekaart van de Pietendriesmolen in de 17de eeuw (Sanderus).

De Pietendriesmolen is de oudste, nog bestaande windmolen uit de streek. We vinden hem reeds op de kaarten van Sanderus, ten jare 1641; verder ook op de kaart van de Rijngraaf, heer van het Land van de Woestijne. In het archief van de Gravin de Hemricourth de Grunne berust een *"prijsie der kosten voor het maeken van den meulenberg onder den meulen genaemt Ter Piete te Knesselare"* anno 1664.

In de molen vinden we evenwel op de ribben nog oudere data en onderschriften zoals 1364 en 1563 — I.B. De Ridder. De *"Liste Curie Moulins Carte D.nr.1.pli 12"* vermeldt ook reeds de molen onder de benaming *"Molen ter Pieten"* gebouwd in 1563.

In het archief de Grunne en in dit van Knesselare te Gent vinden we als mulders op de Pietendries: 1665 Jan Braet - 1668: Karel Heytens - 1669: Martynken Dhaenens - 1730-1732: Jan Goethals - 1741: Joannes Caecaert - 1789-1795: P.J. Hertschap.

Vanaf 1796 waren de Germaeyes mulders op deze molen, tot hij in 1877 aan weduwe De Bruyckere kwam, die in het begin van het volgende jaar overleed.

Petrus Taets kocht de molen op 17 september 1880. Hij bleef er malen tot aan zijn dood in 1920. Zijn vrouw, E. Martens, bleef daarna eigenares tot in 1922, het jaar waarin de molen op naam van Henri Taets werd gezet. Henri bleef er malen tot op 83-jarige leeftijd. Op 84-jarige leeftijd overleed de laatste molenaar (31.12.65).

Het was een man die zeer veel hield van zijn molen en was in de streek bekend om zijn schrandere geest en vakmanschap. De meeste herstellingen knapte hijzelf op. Hij had toch zo'n spijt dat steun van hogerhand uitbleef om de meest dringende herstellingen te doen. Zijn weduwe, noch zijn enige dochter voelden er iets voor de stijgende kosten van deze windreus te blijven dragen, gezien het malen geen broodwinning meer betekende.

Zo bleef het jaren windstil rond dit Knesselaarse cultuurmonument...

Na de dood van Henri Taets werd de staakmolen praktisch aan zijn lot overgelaten. In 1966 besloot de gemeente Knesselare, op verzoek van de Koninklijke Rederijderskamer Sint-Elooi, de molen aan te kopen.

De gemeente viste evenwel achter het net, want op 11.12.66 werd de molen voor de prijs van 80.000 fr. eigendom van Jozef De Mot en Gilbert Steel uit Sint-Niklaas. Geruchten deden de ronde dat de molen zou gesloopt worden om elders te worden heropgericht, doch deze geruchten bleken evenwel voorbarig.

De gemeentelijke diensten bleven ondertussen niet bij de pakken zitten en dienden op 9.12.66 een voorstel in tot rangschikking van de molen als monument. Op 11.9.68 werd de Pietendriesmolen officieel als monument geklasseerd. De eigenaars wisten door het klasseringsbesluit en de dringende herstellingswerken geen blijf meer met hun molen. Na contact met het gemeentebestuur werd op 28.6.73 een beslissing genomen tot aankoop. Op 16.9.74 werd de gemeente eigenaar van de molen voor de som van 210.000 fr.

Molenaar Henri Taets aan 't werk in zijn oude molen.

Volgde verder de restauratie van de molen.

10.06.75: beslissing van de gemeenteraad tot volledige herstelling van de molen,

25.07.75: aanstelling van architect Paul Goethals als ontwerper,

18.12.78: toewijzing van de werken aan de firma Mariman uit Zele voor de som van 5.789.311 fr.

02.07.79: bevel tot aanvang van de werken, uitvoeringstermijn: 170 werkdagen,

20.08.79: aanvang van de afbraak van de molen, waarbij volgens de aannemer bleek dat de 4 hoekstijlen niet meer voldeden. Aanvraag

tot schorsing van de werken met een lijst van meerwerken ten bedrage van 550.000 fr.,

01.11.79: schorsing van de werken voor onbepaalde tijd. De molen ligt er zieltoegend ten gronde,

02.09.80: beslissing van de gemeenteraad om een reeks meerwerken uit te voeren ten bedrage van 944.195 fr.

14.09.81: hervatting van de werkzaamheden,

25.05.83: beslissing van het schepencollege om voor 61.450 fr. meerwerken te laten uitvoeren,

15.06.83: de restauratiewerken zijn ten einde. Het totaal aantal voorziene werkdagen was door de meerwerken opgelopen tot 285 dagen, de aannemer bracht het voor mekaar in 268 dagen en voor de som van 9.178.369 fr.

Uiteindelijk was het dan zover en op 10.09.83 kon de gerestaureerde Pietendriesmolen ingehuldigd worden en werden de sleutels overhandigd aan de nieuwe mulder.

Grijze wolken schoven langs de avondhemel en wind was er genoeg, toen we omstreek 19 u. op de Pietendries aankwamen. De buurtbewoners hadden niets onverlet gelaten om van de inhuldiging van hun molen een heus feest te maken.

Pietendriessers, belangstellenden en genodigden verzamelden op het erf van Omer Steyaert voor de traditionele toespraken en de officiële aanstelling van Marc Verheughe tot nieuwe mulder van de Pietendriesmolen.

De gerestaureerde molen op 10 september 1983 in volle vaart... De nieuwe moleenaar, Marc Verheughe, in volle bedrijvigheid!

Aangevoerd door de Knesselaarse fanfare ging het dan stoetsgewijze naar de molen. Nadat burgemeester A. Schrans het lint had doorgeknipt en pastoor M. Boudonck de molen had ingewijd beklom de nieuwe mulder de molentrap. Weldra werd de eerste graanzak binnengehaald en werd alles in gereedheid gebracht om de molen op gang te brengen. Onder luid applaus kwamen de wieken in beweging. De Pietendriesmolen maalde weer...

In de feesttent van Omer Steyaert was heel wat interessant dokumentatiemateriaal over de Pietendriesmolen tentoongesteld. Daar ook werden de genodigden vergast op schuimwijn en molenbrood. Vernomen werd dat te Knesselare gedacht wordt aan een ruime publikatie over de Pietendriesmolen. Een idee dat zeker onze aandacht geniet en waarover wij tergelegenertijd verder zullen berichten. We maakten ook kennis met de nieuwe molenaar, Marc Verheughe. Marc is 24 jaar en afkomstig van Ronsele. Hij studeerde plastische kunsten te Gent, maar in afwachting dat hij zijn eigenlijk beroep kan gaan uitoefenen is hij postbode te Brussel. Marc is gediplomeerd molenaar.

Na de opvoering van het wagenspel "*De twee harten van Quinten Matsijs*", door de Rederijkerskamer St.-Elooi - Knesselare, verlieten we volstaan de Pietendries. In het licht van de schijnwerpers waakte de windreus over het vredig gehucht...

Ons rest niets anders dan de gemeente Knesselare te danken voor de geslaagde restauratie van de Pietendriesmolen. Wij hopen dat heel wat mensen eens een bezoek aan de Pietendries zullen brengen.

Jan CAMERLINCKX

Bronnen

Luc Stockman, 'Geschiedenis van Aalter'.

Gemeentebestuur Knesselare, 'Pietendriesmolen Knesselare'. 10 september 1983.

BEDRIJVIGE MIDDENSTANDSBOND TE AALTER TIJDENS DE KRISISJAREN IN 1934-1935

In deze bijdrage willen wij enkele activiteiten, die de lokale Middenstandsvereniging rond Pasen in de jaren '30 organiseerde, nader toelichten. In de *"Gazette van Aalter"*, 28ste jaargang, nr. 13 van 1 april 1934 en in een *"Propagandablad"* van april 1935 vonden wij voldoende informatie om een duidelijk beeld ervan samen te stellen.

PAASCHFOORE 1934

Het was op zondag 1 april 1934, hoogdag van Pasen, dat een groots opgevatte handelstentoonstelling geopend werd. Vooraf was er om 11 uur een receptie in het Gemeentehuis en daarna werd de tentoonstelling om 11.30 uur voor open verklaard. De heer gouverneur van Oost-Vlaanderen en verscheidene personaliteiten waren er aanwezig. De katholieke fanfare *"Eendracht"* luisterde de plechtigheid op.

Gezicht op de handelstentoonstelling in de Brouwerijstraat, genomen vanaf de kerkhofmuur. Op de achtergrond de woning van Firmin De Vreese en van mevr. M. Persyn-Ornelis.

De firma Bockaert zorgde voor de betonomheiningen.

De tentoonstelling van handel, nijverheid, hofbouw en neerhof was in een drietal tenten ondergebracht, op de plaats waar nu de parking in de Brouwerijstraat is.

De groepsfoto van het Inrichtend Komitee en de aanwezige personaliteiten alsook een gezicht op de tenten werd reeds gepubliceerd in ons tijdschrift, 1ste jaargang, nr. 2 op p. 8. De tentoonstelling was van 1 tot en met 8 april, van 9 uur tot 19 uur toegankelijk. De toegangsprijs was 2 fr.; bestendige toegangskarten kostten 10 fr.; die waren op naam en konden op zaterdag 31 maart, tussen 2 en 4 uur, op het Gemeentehuis bekomen worden alsook tijdens de tentoonstelling in het bureel van de tent.

De *"aantrekkelijkheden binnen de Tentoonstelling"* werden door de leden van de Missiekrans waargenomen. De opbrengst was voor de missies; zo zouden de armen hun deel hebben in de opbrengst van de reclameverkoop met tombola. Door hier aan deel te nemen kon men *"dus ook een goed werk doen"*.

Het komitee deed aan de bevolking een oproep om reeds van 's morgens vroeg, zowel op de openingsdag van de tentoonstelling als op de sluitingsdag, Beloken Pasen 8 april, hun huizen te willen bevlagen. Het werd ten zeerste op prijs gesteld, gedurende de hele duur van deze achtdaagse, de feestvlaggen te laten wapperen.

Men was er vooraf reeds van overtuigd dat de tentoonstelling druk zou bezocht worden. Men baseerde zich op het feit dat ten alle kante groepsreizen werden ingericht en dat heel wat inlichtingen over de werking en het programma van de tentoonstelling werden gevraagd. Volgens de voor-noemde *"Gazette van Aalter"* moesten de Aalternaren zelf het voorbeeld geven; al de inwoners, zonder één enkele uitzondering, werden er verwacht. Het komitee richtte ook vooraf *"een bijzonder woord van dank aan de herbergiers van 't Center, die allen, op één na, de gevraagde, door het komitee vastgestelde bijdragen hebben gegeven. Ook de gevers van de tombola verdienen allen dank"*.

Het algemeen komitee bestond uit een viertal groepen:

1. Een Erekomitee:

E.H. Van Loo, pastoor St.-Cornelius,

E.H. Thuysbaert, pastoor St.-Maria-Aalter,

Karel Bockaert, Burgemeester van Aalter,

Jules Verheecke, schepen,

Dokter Emiel De Pauw, Voorzitter Kristen Middenstandsbond,

August Goeminne, Voorzitter Katholieke Fanfare Eendracht,

Ad. Van Loocke, Voorzitter van de Boerenbond,

Henri Hutsebaut, Voorzitter van de Werkliedenbond.

2. Een Algemeen Bestuur:

Voorzitter: Raymond Van den Broecke,

Sekretaris: Jos. Faut,

Leden: Jos. Rijsenaer, Cyriel Van Averbeke, Emiel Thienpont, Georges Vestens, Arth. Verhoestraete, Alb. Van den Kerchove.

3. Een Komitee der Handelstentoonstelling:

Voorzitter: Jos. Rijsenaer,

Ondervoorzitters: Arth. Verhoestraete en Cyr. Van Averbeké,

Schrijver: René Coddens,

Leden: Th. Almey, Raym. Claeys, Prosper Debussche, Achiel De Doncker, Leon Coussens, Fl. De Kezel, Emiel De Muynck, René De Vlieger, Jacq. Haus, Hector Maenhout, Jul. Martens, Em. Snoeck, Oct. Van de Velde, Jul. Van de Walle-Cooreman, Jos. Van Vooren, Aug. Versele en Henri Vermeir.

4. Een Feestkomitee:

Voorzitter: Emiel Thienpont,

Ondervoorzitters: A. Van den Kerchove en G. Vestens.

Leden: Alf. Alyn, Urbain Anseeuw, Jos. Brouns, Theod. De Backer, Achiel De Bruyne, Raymond Goethals, René Van de Sompel, Jul. Van de Walle-Bellaert, Th. Van de Walle, Henri Vereecke, August Cooreman, Baziel Goethals, Raym. Delanoy, Leon Laroy en Remi Adams.

In voornoemd nr. van ons tijdschrift vindt u een foto van een stand in de tentoonstelling, nl. deze van A. Van Vooren uit de Brouwerijstraat. Wij zien er van links naar rechts mevr. Cocquyt-Van Vooren Rosa, mevr. Mattheeuws-Van Vooren Maria en meester Gerard Mattheeuws. Bemerkt dat de koffie toen 19 fr. kostte. Op p. 11 zien wij een stand van de fietsenhandel van Urbain Anseeuw-Buize (beide op de foto). Aan de eerste grote fiets links zien wij dat de overbrenging van de handrem naar de remblokken niet door middel van een stalen kabeltje gebeurde, maar door rechtstreekse verbinding.

Hieronder vindt u nog enkele foto's van standen die bewaard gebleven zijn. Zij geven ons een beeld van de levensgewoonten van toen, amper 50 jaar geleden.

Een lijst van alle deelnemers aan de tentoonstelling is ons echter onbekend.

EIGEN WOON

Op de tentoonstelling werden de bezoekers op een aanschouwelijke wijze ingelicht over de werking en de groei van die maatschappij.

Ze werd in 1925 opgericht. Vanaf de stichting tot einde 1933 had ze 680 mensen, door een lening, geholpen om een eigen huis te bezitten. Daarvoor werd ongeveer 15 miljoen fr. besteed. Van de 680 ontleners hadden er op die datum reeds 115 hun schulden afgelost en waren zo volwaardige eigenaar van hun huisje geworden.

In 1933 had de maatschappij voor goedkope woningen te Aalter ongeveer 72 mensen door een lening geholpen. Daaronder waren er 15 die een huis kochten om het zelf te bewonen of om te blijven wonen. Eén persoon had geld geleend om een oud huis te kopen en het te verbeteren, en 57 om zelf een huis te bouwen. In dat jaar had de maatschappij 1.710.500 fr. uitge-

leend en 115.733 fr. voor levensverzekeringen; samen dus 1.826.233 fr. Zo hielp de maatschappij, aldus hun schrijven in voornoemde "Gazette". "verwezenlijken 't geen Z.H. Paus Leo XIII in Rerum Novarum als een der middels aanpreeft om den werkliedenstand te verheffen; zoo geven wij gehoor aan de stem der Belgische Bisschoppen, die in 1896, in een gezamenlijken brief, artikel V, om rust, vrede en welstand onder de werklieden te herstellen, voorschreven: "Verbetering, 't zij op eigen hand, 't zij met medehulp van de wetgeving, der werkmanswoningen, voornamelijk met het doel de werklieden te helpen eigenaren van hun huis te worden..."".

In het verslag over de activiteiten van 1934 lezen wij dat de verwachte uitslagen zeker positief uitgevallen waren. Ruim 11.000 personen kwamen de tentoonstelling bezoeken. Voor de reclameverkoop waren de 50.000 voorziene loten ontoereikend om allen te gerieven. Op 3de paasdag, de dinsdag, was een "Kinderdag" voorzien. Dank zij de medewerking van de onderwijzers en de onderwijzeressen van Aalter en omliggende gemeenten, kwamen ruim 2.000 kinderen hier samen. En op de sluitingsdag, Beloken Pasen, kwamen spijs het slechte weer toch nog 2.000 bezoekers opdagen.

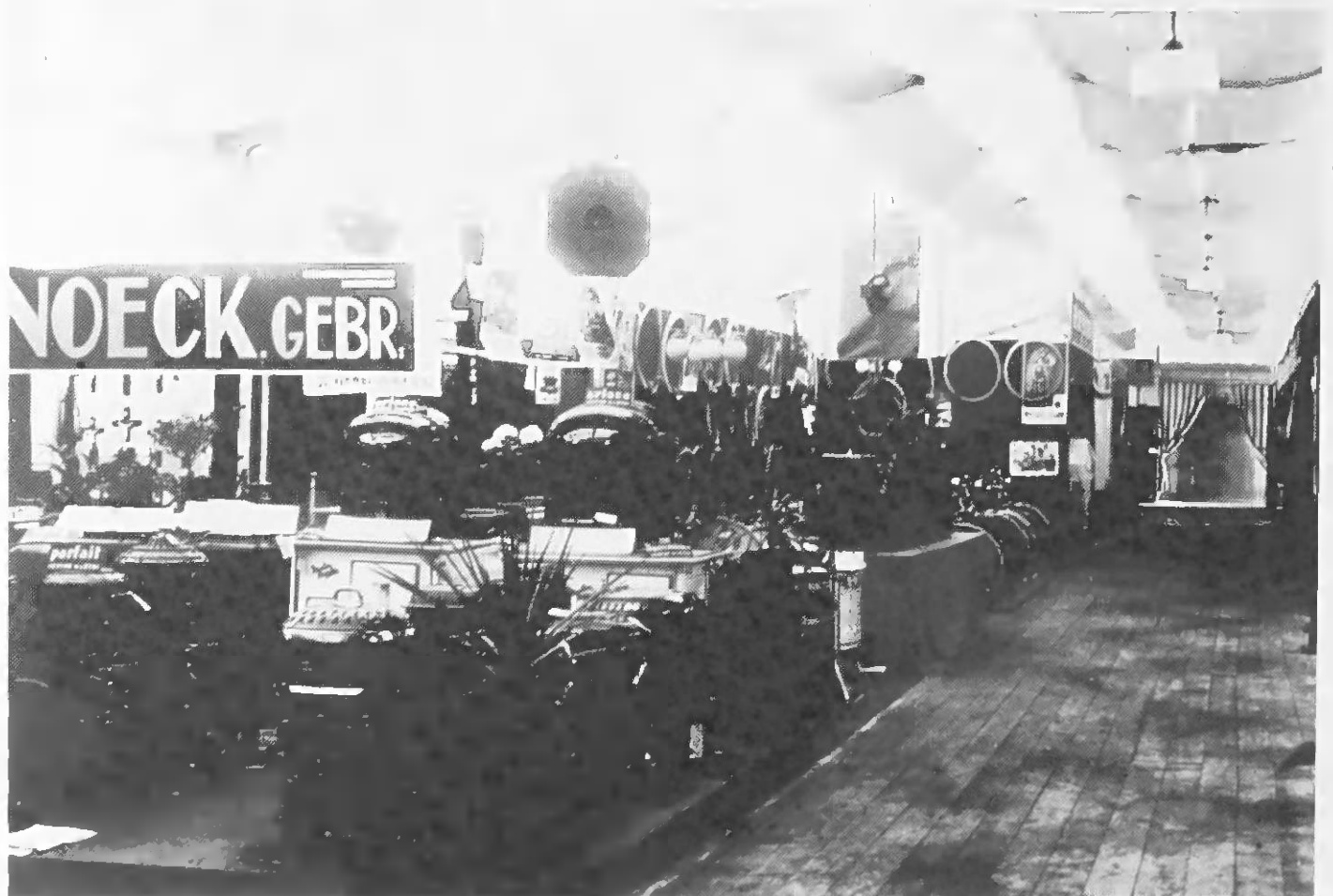
Het buitengewone succes was voor het komitee een vingerwijzing om te trachten, ieder jaar rond Pasen, een reeks feestelijkheden en een paasfoor in te richten.

Stand Leopold Claeys-Van Oost uit de Stationsstraat (hoekhuis met de St.-Maria-Aalterstraat): glas- en gleierwerk en allerlei godsdienstige artikelen. Volgens een aankondiging op de stand: een bijzondere keuze in hangende kruisen, eigenhandig gemaakt uit zuivere inlandse eik.

Armand Lootens-Taghon uit de Stationsstraat: dephouder van bier en water van de brouwerij Aimé Meiresonne. Vooraan Armand en aan de toonbank, rechts, zijn echtgenote 'Bertje' en links haar zus Martha (mevr. Maurice Brandt).

Snoeck Gebr.: ijzerwaren. De magazijnen stonden waar nu het Gemeentelijk Ontspanningscentrum is.

Meubelen Maurice Maeyaert-De Muynck uit de Brouwerijstraat. De meubelen waren van eigen fabrikaat.

Stoven en kachels van Raymond De Vreese, Markt. De prijzen van de geëxposeerde Leuvense stoven variëren van 725 tot 925 fr. Vooraan rechts de 'continu', voor wie een vuur wenste dat ook 's nachts bleef branden. Op de voorgrond een 'cuisinière' om te koken en te bakken. Later kwam het 'buffetvuur' in gebruik (hier niet afgebeeld), een combinatie van de continu en de cuisinière.

Vooraan de stand van Leon Quequin uit de Kestelstraat met smeewerk en stoven. Achteraan L. Teirlynck uit de Stationsstraat met bachen en leerartikelen, harnassen voor trekpaarden, enz.

Meubelen, een zaak uitgebaat door wed. Ch. Janssens-De Mey Romanie. Zij was de moeder van meester Gabriël Janssens en van Georges, die tijdens de laatste oorlog sneuvelde. Hij werd met zijn vliegtuig, tijdens een luchtgevecht, boven de Goudkust, in de Atlantische Oceaan neergeschoten.

Hier staat kuiper Henri Beirnaert klaar om zijn zelfgemaakte kuipen naar de tentoonstelling te voeren. Boeren, bierbrouwers en wijnstekers waren zijn dagelijkse klanten. Wanneer een ander vat met wijn moest aangesloten worden, werd Henri (bij de pastoor, de notaris...) gevraagd om de kraan in te schroeven. Hij mocht vanzelfsprekend wel eens proeven! Het gebruik van metalen vaten stelde, rond 1950, een einde aan dit oude beroep.

Op de foto: in het midden staan twee grote aalkuipen, links boven een waskuip en rechts een boterkuipje — in het midden: vooraan een waskarn en er achter een tui-melkarn — rechts, voor Henri, een vleeskuip en links een kleine aalkuip — op de voorgrond nog een kuipje om hespen te laten afdruppen.

PAASCHFOORE TE AALTER - 21 tot 28 april 1935

GUNSTIGE LIGGING VAN AALTER

In een ruim verspreid propagandabladd verscheen o.m. een artikel onder de titel "*Leer Aalter kennen*". Hierin werd op de gemakkelijke en vlugge verbinding met de grote steden gewezen; ook op de gunstige ligging voor de handel, de nijverheid en de mogelijke uitbreiding ervan. Tegen 1935 werden er ook verscheidene verbeteringen gemeld.

En inderdaad, de aangehaalde vooruitzichten en verbeteringen waren in het voorjaar van 1935 reeds verwezenlijkt. Deze waren o.m.:

- Op de tramlijn Eeklo-Aalter waren automotricen, Kamielken genoemd, ingeschakeld; echte luxewagens die het reizen veel aangenaamer zouden maken.
- De nieuwe baan Deinze-Aalter was zo goed als afgewerkt; men was ook begonnen met de baan Aalter-Maldegem en Maldegem-Knokke, zodat deze prachtige baan binnenkort helemaal zou voltooid zijn en een drukker verkeer door onze gemeente zou mogelijk maken. Alle verkeer moest vanzelfsprekend door de Brugstraat en de Stationsstraat, daar de Knokkeweg nog niet bestond.
- Aalter kende een gunstige treinregeling, vooral sinds 1934, toen er nieuwe exprestreinen werden ingelegd. Er was een nieuwe exprestrein (hiermee bedoelde men een trein die tussen Gent en Brugge enkel in Aalter stopte) in de voormiddag naar Brussel voorzien. Deze trein zou de reizigers, die in Aalter opstapten, in minder dan één uur in Brussel brengen. Vertrek Aalter om 9.13 uur en aankomst in Brussel-Zuid om 10.08 uur.

Voor de duur van de wereldtentoonstelling te Brussel was een trein-stop in Aalter aangevraagd en reeds beloofd. Deze trein zou 's avonds laat vanuit Brussel vertrekken en in Aalter stoppen om aan de Aalternaren en de mensen die er opstapten de gelegenheid te geven in de wereldtentoonstelling de avondfeesten bij te wonen en de unieke verlichting te kunnen bewonderen.

- De vaart was ook toen reeds zeer belangrijk voor handel en nijverheid. Begin 1935 was "*de prachtige nieuwe brug*" volledig aangepast voor het moderne verkeer en was enkele weken voor de paasfoor ingehuldigd. De grote werken voor het rechtekken van de vaart waren begonnen; ook de verbreding op het grondgebied van Aalter, waarvoor heel wat huizen, op de noordkant van de vaart, langs beide kanten van de brug, werden gesloopt. Bedoelde brug is deze die enkele jaren geleden afgebroken werd en rechtover de huidige St.-Godelievestraat lag.

Al deze werken waren een grootscheeps plan, dat aanvankelijk bedoeld was om de vaart, op de volledige lengte van Gent tot Brugge, op 40 m breedte te brengen en bevaarbaar te maken voor schepen met

een tonnemaat van 1.300 ton, zoals het Albertkanaal destijds.
De Tweede Wereldoorlog heeft echter de uitvoering van dat plan sterk vertraagd.

EEN REKLAMEBLAD VOOR 16.000 HUISGEZINNEN

Zoals voor de handelstentoonstelling van 1934 werd nu ook een uitgebreid reclameblad in 16.000 huisgezinnen verspreid. Dit was in 24 parochies nl. (wij noteren hier de schrijfwijze zoals die toen blijkbaar gebruikt werd) Aalter, Maria-Aalter, Ursel, Bellem, Lootenhulle, Poeke, Ruisselede, Beernem, St.-Joris-ten-Dissel, Somergem, Oostwinkel, Hansbeke, Landegem, Meerendré, Wingene, Nevele, Meigem, Poesele, Vinkt, Vosselaere, Maldegem, Cleyt en Caenegem.

Heel de omgeving werd er in 't bijzonder tot de "Paaschoore" van Aalter en tot de Meikermis van Maria-Aalter, in het "gewenscht seizoen om eens op wandel en op reis te gaan", welkom geheten.

MEIKERMIS MARIA-AALTER

Normaal was hier in de maand oktober de kleine kermis. Om een goede verstandhouding met het Gemeentebestuur van Aalter te behouden, werd beslist de oktoberkermis naar het voorjaar te verleggen. Als vaste dag werd de tweede zondag van mei bepaald; voor 1935 was dit op 12 mei. Naast de geplande attracties, die verder zullen besproken worden, werden, zoals Aalter-centrum het in het propagandablade deed, de merkwaardigheden van Maria-Aalter beschreven.

Waarom is Maria-Aalter in 't voorjaar een bezoek waard?

Zo lezen wij o.m.:

"In 't voorjaar is een bezoek aan Maria-Aalter iets eenigs. Zijn boschrijke omgeving, van welken kant men er ook kome, overstroomt de voorbijgangers met een gevoel van nieuw leven en gezondheid. Voor het sport en de duiven is Maria-Aalter wijd en verre gekend. Op handelsgebied speelt de houtnijverheid, latten, enz. er een groote rol. Het werelvermaard Radiozendstation, gelegen op de grens van Maria-Aalter - Ruysede, brengt er ook veel toeristen en vreemdelingen. Het is er kalm en rustig, gezond en aangenaam."

SPORTLIEFHEBBERS

Naast de braderie op Pasen en Tweede-Pasen, was de wielervedstrijd voor beroepsrenners, over een afstand van 150 km, de grote blikvanger in het blad. Deze koers met de "Groote prijs van Aalter" zou een enige gelegenheid zijn om de grote renners van toen te leren kennen en om ze eens van dichtbij aan 't werk te zien. De deelname van de beste beroepsrenners was verzekerd nl. van Kaers, Hamerlinck, Rebry, Fel. Vervaecke, Demuyzer, enz.

DE TIJDEN ZIJN SLECHT !

De jaren 30 waren voor onze voorouders of ouders krisisjaren. "De tijden zijn slecht" was toen de algemene roep en niet zonder reden. De massa ging inderdaad gebukt onder de toenmalige tijdsomstandigheden. Velen zagen hun zuurgewonnen spaarcentjes als sneeuw smelten door de zon. De werkloosheid woedde voort. Bladen en tijdschriften van allerlei strekking overspoelden de bevolking met hun goede en kwade bedoelingen. Dat het woord "krisis" toen ook een alledaags woord was, vinden wij terug in twee geplande activiteiten nl. op 21 april was er een "krisisduivenvlucht" vanuit Arras voorzien, alsook op 28 april (zie programma).

PROGRAMMA TE AALTER

Van Passiezondag tot Beloken Pasen (3 weken): reclameverkoop met tombola.

Zondag 21 april

Heel de dag: braderie in verscheidene straten en etalagewedstrijd. Grote duivenprijsvluchten uit Arras (Krisisvlucht!), door de Maatschappij "IJver en Eendracht", lokaal aan het station bij H. Van Parys. Deze herberg werd in 1982 gesloopt voor de tunnelwerken. Duivenvluchten uit Arras met 10.000 fr. vooruit door de duivenmaatschappij "Hoop op Vriendschap", lokaal Oswald Van de Velde in "Het Lam" op de markt (nu "Memling").

's Namiddags om 3 uur: Grote draf- en vluchtkoersen met 3.000 fr. prijzen.

Maandag 22 april

Braderie en etalagewedstrijd — Grote reklametocht door de gemeente.

Om 9 uur: Koningschap der Vinkenmaatschappij "De Boomgaardzanger" bij E. Ornelis, Brouwerijstraat.

Om 3 uur: Buitengewone voetbalmatch AALTER-DEINZE in de Warande (vooraan Weibroekdreef).

Ballonwedstrijd met minstens 1.750 ballons, ingericht door "Kitty-zegel", produkten A. Van Vooren en Zoon, Brouwerijstraat. Gratis 1.000 fr. prijzen.

Om 3 uur: Vriendenschieting op de liggende wip, vooruit 780 fr. prijzen, op de koer van de herberg van Jan Lootens aan het station (waar nu drukkerij Latré is).

In de namiddag: wandelconcert door de "Vlaamsche Harmonie" - Gent.

Woensdag 24 april

Velokoers voor beroepsrenners: 8.000 fr. prijzen — Grote Prijs van Aalter. Afstand 150 km. Optocht der renners met de fanfare "Eendracht" naar het station, waar het vertrek om 13 uur gegeven wordt.

PROGRAMMA MEIKERMIS TE MARIA-AALTER

Sedert 1935 werd de traditionele kleine kermis niet meer in oktober gehouden. Vanaf dat jaar werd die kermis verplaatst naar de 2de zondag van mei.

Programma ingericht door de "*Vereenigde Herbergiers*" en het Gemeentebestuur, de plaatselijke Middenstand, brouwers en "likoristen":

Zondag 12 mei 1935

- Grote gewaarborgde reuzeduivenvlucht uit Arras - 25.000 fr. (!!!) vooruit; lokaal "Vrijheid en Recht".
- Wielervedstrijd op de weg voor beginners (onder de 20 jaar) met 500 fr. prijzen - afstand 45 km. Inschrijving bij Wed. Lagaese tot 16 uur. Inleg: 3 fr.
De feesten worden door de muziekvereniging uit Aalter opgeluisterd.

Maandag 13 mei 1935

- Wegrit voor beginners - Kampioenschap van het Meetjesland - afstand 60 km - 1.000 fr. prijzen.
Wegwijzer: Veldkapelletje - Ruiselede - Aalter - Maria-Aalter en daarna nog 6 ronden van het station naar het veldkapelletje.
Inschrijving tot 16 uur bij E. Van Kerrebrouck.

Dinsdag 14 mei 1935

- Duivenvlucht uit Moeskroen - 5.000 fr. vooruit - lokaal "Vrijheid en Recht".
- Grote bolling - 1.000 fr. prijzen - inleg 3 fr. - inschrijving tot 15 uur bij M. Damman - een troostprijs van 300 fr. voor de afgebolde spelers van de eerste ronde.

Zondag 28 april

Krisisduivenvlucht (Arras) door "IJver en Eendracht".

JUBELFEEST DER KATHOLIEKE FANFARE "EENDRACHT" ter gelegenheid van haar 50-JARIG BESTAAN.

- Om 11 uur en om 5 uur: op de Markt: concert door de jubilerende vereniging en door de Kath. Koninklijke Harmonie "Amicitia" uit Eeklo o.l.v. de heer Van Eeckhoute, Eerste Prijs van Rome.
- Om 21 uur: Prachtig Vuurwerk.

Onderstaande foto's werden op 19 mei 1938 genomen n.a.v. de feesten die voor burgemeester Karel Bockaert en zijn echtgenote ingericht werden, bij de terugkeer van hun huwelijksreis. Onze welgemeende dank aan de heer en mevr. Bockaert, leden van onze kring, voor het spontaan schenken van deze unieke foto's. Onze ondervoorzitter, Maurice Thys, liet ons deze illustraties gebruiken, waarvoor dank.

Stationsstraat - In het lage gebouw, dat slechts gedeeltelijk zichtbaar is, was de bakkerij van Leon Laroy. Het was een woning met een lange gevel. Na het slopen werd er een appartementsgebouw opgetrokken en het zichtbare gedeelte werd het begin van de Kouter. In de nieuwbouw is er nu op de gelijkvloerse verdieping o.m. een bankinstelling. De weg tussen de huizenrij was toen een zeer smalle voetweg. In de woning met de vlag aan de stok was o.m. de viswinkel van Celine Delodder. In de volgende smalle woning woonde Jan Van Parys, kuiper en winkelier. Nadien werd de winkel de fotozaak van zijn zoon Gerard. In de verste woning woonde toen de 'champetter' Jules Beirnaert.

Lostraat - Handelszaak o.m. in rookartikelen, toen bewoond door Jules Van de Walle-Bellaert. De "poort" werd tot winkel verbouwd. De zaak wordt nu uitgebaat door mevr. Van de Walle-Cools Anna.

Hoek Markt-Stationstraat. "In den Boer van Transvaal", toen de handelszaak in kledingstukken, van Gerard Corteville-Devry. Zoals nu nog, was in de tweede woning een pasteibakkerij, die toen uitgebaat werd door R. Adams-Vergote.

Stationsstraat, rechtover het Gemeenteplein, vroeger "Boomgaard" genoemd. Gedeeltelijk gezicht op de handelszaak van mevr. wed. Kneuvelds-Van Oost Zulma (handtassen, paraplu's, lingerie, ellegoederen, breigoed...). Daarnaast de zaak van Nestor Muylaert, die er eigenhandig gemaakte meubelen verkocht. Zijn echtgenote Clara verkocht o.m. kookpotten, gleierwerk... De verste woning van de familie Snoeck is niet veranderd.

Stationsstraat - In de eerste woning was de winkel van bakker Omer Lievens. Beide zichtbare woningen en het volgende huis, waarvan een deel van de zijgevel te zien is, werden gesloopt en vervangen door een appartementsgebouw.

Stationsstraat - IJzerwaren en herberg van Jozef Dierickx. Hier is nu de noordkant van de parking van het warehouse Unic. In de volgende lagere woning woonde toen kunstschilder Adhémar De Poorter. Ook daar is nu een parking van een bankinstelling.

Stationsstraat - St.-Maria-Aalterstraat. In de glas- en gleierzaak van Leopold Claeys-Van Oost werden ook allerlei godsdienstige artikelen verkocht; er was een bijzondere keuze van zelfgemaakte hangende kruisen. Vooraan rechts de gaslantaarn voor de straatverlichting, vastgemaakt aan de gevel van een bankinstelling, die toen de "Bank voor Handel en Nijverheid" heette.

Stationsstraat - De weg tussen het begin van de St.-Maria-Aalterstraat en de spooroverweg heette vroeger "Stationswijk".

Gezicht op de herberg en schilderszaak van Jan Lootens, met achteraan een klompenmakerij. Op de koer werd hier voornoemde "schieting op de liggende wip" gehouden. Op de wanden van de muren van de herberg had kunstschilder Adhémar De Poorter prachtige gezichten op de Kranepoel gepenseeld.

In de verdwenen herberg is nu een papierhandel van de drukkerij Latré.

In het verste stuk van deze woning was de meubelzaak van Marcel Pollefliet.

Stationsstraat - Hier de "Velomakery" met winkel en de herberg "Sporthuis" van Urbain Anseeuw-Buize.

Achter de eerste woning, die nu gesloopt is, bevond zich de "Limonadefabriek" van Alberic Cocquyt.

Gezicht op de westkant van het Stationsplein, waar in 1938 in het midden nog een gaslantaarn stond. Op de achtergrond de gesloopte huizenrij wegens de tunnelwerken.

Rechts de herberg "A l'avenir" chez (!) H. Van Parys. Het gebruik van het Nederlands was hier vlak voor de oorlog blijkbaar nog niet doorgedrongen. Voor de woning een taxi, die men toen in de herberg kon vragen. De duivenvereniging "IJver en Eendracht" had hier haar lokaal.

Stationsstraat - In de verste woning was de beenhouwerij van Maurice Coddens (rechtover de Muziekschool).

De middenste woning werd gesloopt en door een hoogbouw vervangen. In de eerste woning (deels zichtbaar) had "Bertha Febers" haar snoepwinkel.

De "Boomgaard" in feeststemming, klaar voor de ontvangst van burgemeester Karel Bockaert, bij de terugkeer van zijn huwelijksreis. Toen was alleen het linkerdeel van het Gemeentehuis door de gemeentediensten ingenomen. De rest van het gebouw was de gemeenteschool en de woning van hoofdonderwijzer J. Brouns.

Stationsstraat, rechtover de Dwarsstraat.

In het verste deel van deze grote woning was de winkel "In 't wit Schaap" van Vergucht, waar allerlei garens, zijde en alle naaigerief te krijgen waren. De verste woning werd gesloopt. In de nieuwbouw, die nu verder van de straat staat, woont nu de gemeentesekretaris Frans De Meyer (op de toenmalige oprit) en daarnaast is nu o.m. het politiecommissaridat.

Stationsstraat - Deze woningen staan ongeveer rechtover het Gemeentelijk Ontspanningscentrum.

Eerst de meubelzaak van mevr. wed. Charles Janssens, de moeder van meester G. Janssens, waar nu een slagerswinkel is. In het tweede huis woonde postbode René De Vreese. Zijn echtgenote, Livina De Backer, was vroedvrouw; zij had veel werk daar de meeste kinderen thuis geboren werden. In dit huis is nu de optiekzaak De Muynck. In de verste woning, juist over het kleine huisje, is jaren het postkantoor geweest.

LIJST VAN DE DEELNEMERS, WAAR MEN LOTEN GAF

AALTER

MARKT

Corteville Theofiel	winkel
Van de Velde Oswald	herbergier
Billiet Edgard	herbergier
Wwe Teirlynck Jos.	likeuren
Tailleman Josué	herbergier
Wwe Ch. Ornelis	kruidenierswaren
De Rycke Gerard	zaden
De Vreese Raymond	ijzerwaren
Goethals Raymond	naaimachines
Smessaert Modest	slachter

STATIESTRAAT

Yde Felix	winkel
Quintyn Cyriel	herbergier
Corteville Gerard	manskleren
Adams Remi	pasteibakker
Vande Velde Maurits	meubels
Verbrugghe Theophiel	merceriën
De Witte Jozef	singer
Van Renterghem Alfons	manskleren
Martens Emiel	witgoed
Lips Adolf	juwelen
De Bruyne Omer	groenten
Versele August	meubels
De Waele Remi	radio's
Goethals Baziel	herbergier
De Waele Marcel	slachter
Wwe Kneuvelds Camiel	ellegoederen
Ornelis Maurits	herbergier
Muylaert Nestor	meubels
Verheecke Jozef	veevoeders
Van den Broecke Raymond	ellegoederen
Faut Jozef	papierhandel
Janssens Wwe Ch.	meubels
Vande Velde Emeric	fotograaf
De Spiegelaere Oscar	sigaren
Laroy Leon	bakker
Huys Wwe Vit. en Zonen	schoenen
Van Parys Jan	tabak
Teirlynck Leon	garelen
Tavernier Paul	apotheek

Lievens Gezusters	klederen
De Bel Martha	winkel
De Clercq Maurits	bieren
Wwe Georges Van Parys	winkel
Coddens Maurits	slachter
De Rycke Emiel	winkel
Brandt Maurits	schoenen
De Vreese René	likeuren
Opsomer Gustaaf	bakker
Dierickx Jozef	ijzerwaren
De Kezel Florimond	likeuren
Vanoutrive Robert	papierhandel
Teirlynck Jozef	schoenen
Anseeuw Urbain	velo's
Vergotte Maurits	slachter
Van den Bon Kamiel	bieren
Smessaert Margriet	witgoed
De Vos Theophiel	groenten
Claeys Leopold	gleierwerk
De Witte-De Bruyne	bieren
Herteleer Octaaf	winkel
Pollefliet Marcel	meubels
Rutsaert Jules	slachter
Van Parys Henri	herbergier
Schoonaert Gustaaf	herbergier
Vastershaeghe Jules	bakker
Martens August	winkelier

BRUGSTRAAT

Saelens Jozef	kruidenierswaren
Van den Kerchove A.	kruidenierswaren
Versigghel Gustaaf (Statie)	winkel
Maenhout Hector	kolen en voeders
De Ruyck Kamiel	winkel
Versigghel Henri	winkel
De Sutter René	granen en kolen

BELLEMSTRAAT

Van Driessche Marcel	radio's
De Lannoy Raymond	pasteibakker
De Jaegher Mathilde	moden
Verbeke Achiël	winkel
Verhaeghe Gerard	slachter
Gelaude Honoré	winkel
Wwe Wille	schoenen
De Wulf Henri	herbergier

De Wulf Adiel	rouwartikelen
De Doncker Achiel	schilder
Van Hecke Roger	koffie

BROUWERIJSTRAAT

Dombrecht Maurits	ijzerwaren
Vergotte Adolf	herbergier
Van Landeghem Maurits	schilder
Gussé Elodie	winkel
Vrient André	slachter
Maeyaert Maurits	meubels
Maeyaert Jules	winkel
De Muynck Emiel	juwelen
Rutsaert Gerard	foururen
Neyrinck Theofiel	herbergier
De Vreese Henri	winkel
Wwe Petrus Willems	winkel
Botterman Marc	winkel
Lootens Theophiel	winkel
Ornelis Ernest	herbergier
Van den Heede Edmond	herbergier
Claeys Karel	winkel

LOOSTRAAT

Laroy Gezusters	winkel
Goethals Basiel	herbergier
Van Parys Albert	slachter
Diericx Gezusters	breigoed
De Fauw Frans	herbergier
Van Nieuwenburg Frederik	winkel
Wwe De Foor	herbergier
Herteleer Gezusters	winkel
De Roo August	schoenen
De Vlieger René	ellegoederen
Van de Walle-Bellaert Jules	sigaren
Haeck Louis	groenten
De Decker-De Wulf Maurits	manden
Versele Alfons	velo's
Ghyselbrecht Joseph	slachter
Mestdagh Margriet	naaister
Buysse Victor	velo's
Vindevoghel René	schoenen
Wwe Aug. Beirnaert	kuipen
De Milde Achiel	winkel

BRUG

Boute Maurits

smid

Laroy Rodolf

winkel

Bockaert en Thienpont

kolen-bouwmaterialen

Reyniers Victor

winkel

KATTEWEGEL

De Neve Raymond

winkel

Cortier Alberic

winkel

MARIA-AALTER

De Baets Leonard

herberg

De Baets Oscar

winkel

Buysse Ivo

herberg

Wwe Ch. Veermeer

herberg

De Ryckere René

herberg

Van Hulle Maurits

likeuren

Lannoy Petrus

winkel

Van Kerrebroeck Eduard

winkel

De Fauw Florimond

schoenen

Wallaert Emiel

winkel

Sierens Michel

herberg

Coopman Gustaaf

maalder

Damman Maurits

slachter

Wwe Fern. Lagaese

winkel

Vereecke Karel

verf

De Bel Emiel

kolen

Wyckhuys Remi

herberg

Van de Sompel Maurits

winkel

De Fauw-Steyaert

winkel

Dobbelaere Henri

winkel

Van den Brande Achiël

likeuren

Van Parys Baziël

herberg

Steyaert Henri

winkel

Werrebroeck Camiel

kolen

Van de Castele Maurits

manden

Vermeire Victor

herberg

De Coninck Aug.

winkel

De Pré Arthur

winkel

Van Lersberghe Theophiel

winkel

Martens Cordula

winkel

Mestdagh Marcel

winkel

Simoens Raymond

slachter

Viaene Gustaaf

voerman

Wwe Fred. De Waele

winkel

De Meyer Marcel

melkerij

Roger DEFRUYT

KORTE FAMILIESCHETS
VAN DE FAMILIE
GYSELBRECHT
TER GELEGENHEID VAN
DE 100e VERJAARDAG
VAN
CHARLES PETRUS AUGUSTE MAURICE
° TE KNESSELARE
OP 4 FEBRUARI 1883

In opdracht van
Hugo Gyselbrecht, kleinzoon

door W. Stevens
Knesselare, 1983

De eenvoudigste vorm van naamgeving is wel die, door middel van een simpele voornaam. Eigenlijk is het hier niet juist te spreken van voornamen omdat het merendeel van die namen dateert uit de tijd toen er nog geen voornamen en achternamen (of beter toenamen) bestonden en de namen eenvoudig aanspreeknamen waren (1).

*Huwelijksfoto van
Maurice Gyselbrecht en
Marg. Van Leeuwe.*

Ook op veeprijskampen was Maurice present. Hij kocht steeds eerste-klasse-vee, een familietraditie.

Ontvangst op het Gemeentehuis te Knesselare op 4 februari 1983.

1. Betekenis

Deze naam kunnen wij in twee delen ontleden: *"Gisel"* en *"Brecht"*. Ze is van Germaanse oorsprong:

A. Gisel - Gysel-

- Gijzelaar, is een latere verlenging van het oudere *"gîsel"*; vgl. Oudsaksisch, Oud-hoogduits *"gîsal"*, oud noors *"gisl"*, dat verwant is met het keltische woord *"geisalo"* dat in het Iers als *"giall"* bewaard is (2).
- zn., mann., Middelnederlands *"gisel"* ook *"gise"*: gijzelaar, misschien oorspronkelijk gevormd van *"giselen"*. De oorsprong van het woord is nog niet opgehelderd. Krijgsgevangene, bepaald een gevangene die tot borg dient voor de nakoming van een verplichting, gijzelaar. Ook een door schepen aangewezen persoon die moest dienen als waarborg van nakoming van de vrede tussen particulieren (3).
- gijzelaar — een persoon die met zijn lichaam borg moet blijven voor het vervullen van zekere voorwaarden; ook voor het betalen van een schuld. Theuton.: gijssel of gijsseler: een pandman (4).
- gijzelaar (5).
- pand, onderpand, waarborg, verzekering, tot borg, tot onderpand (6).
- een tweestammige Germaanse naam waarvan het eerste lid verband houdt met het Nederlandse *"gijzel"*, mndl. *"ghisel"* = gijzelaar, jongman van edele afkomst (7).

B. Brecht

- van het Germaanse *"Bertha"* = schitterend (8).
 - *"bert"* = glanzend, schitterend, stralend, beroemd van een *"Indogermaanse-wortel"* *"bhereg"* = glanzen.
gotisch: *"bairhts"*, ohd. *"beraht"* mhd. *"berht"* = schitterend edel, roemvol. Zie nog het Engelse *"bright"* (9).
- In het kort samengevat: *"een edel gijzelaar"*.

2. Het verspreidingsgebied

Zoals reeds vermeld is deze toenaam afkomstig van een voornaam. Ze kan bijgevolg overal ontstaan.

De eerste melding als voornaam vinden wij in de IX° eeuw.

"Gijselbrecht" vader van Renier Langhals (10),

verder nog bij de Lotharingse hertogen in de X^o eeuw:

"Gislebert, duc de Lotharingie" Anno 925, en verder nog in de XII° eeuw (11).

Als toenaam vinden wij deze terug in volgende steden en gemeenten:

- AALTER: 1714
- ANTWERPEN: 1600/1603
- ATTENHOVEN: 1786
- BEERSE: 1755
- BRUSSEL: ± 1400-1636
- CASSEL: 1570
- EKEREN-KAPellen: — 1754 — 1641
- GERAARDSBERGEN: 1426
- HALEN: 1755
- HEUSDEN: 1470/1480
- POPPEL: 1544
- MENEN: 1722
- NIEUWPOORT: 1583
- POPERINGE: 1580
- STEENVOORDE: 1543
- VEURNE: XVI/XVII° EEUWEN
- WULPEN/PERVIJZE: 1552
- NIET TE VERGETEN IN GENT: 1610.

Verder vinden wij ze ook terug in Nederland — en zeker een grote concentratie in Frans-Vlaanderen, en de "Westhoek" waar er een overvloed is in de XVI° eeuw.

3. De varianten

De schrijfwijze van deze naam, trouwens vroeger van alle namen, was niet vast. Ze was niet vastgelegd aan bepaalde regels. In de XVI° eeuw (laatste helft) begon men met het aanleggen van de parochieregisters. Deze boeken bepalen wie er gedoopt werd, wie huwde, en wie overleed. Het was de pastoor van de parochie die belast werd met het bijhouden van deze registers. De toenaam werd dan ook geschreven volgens de uitspraak of zelfs onderhevig aan het dialect.

Zo vinden we o.m.:

Geysbregts, Geysberts, Giesbers, Giesberts, Giesbertz, Giesbrecht, Gysbers, Gijsberti, Gijsberts, Gijsbertse, Gijsbert, Gijsbrechts, Gijsbrechts (12).

Andere vormen:

Ghijzelbrecht, Gijsembrecht, Gijsebrechts, Ghijsbrecht, Gijselbrecht, Gijsbrecht, Gijsselbrecht, Gheyselbrecht, Ghiselbrecht, enz.

Varianten te Gent, waar de tot hiertoe oudste stamvader is, gevonden zijn:

Gisebrecht, Gyselbrecht, Ghysebrecht, Gijselbrecht, Gijsbrecht, Gijsberts, Geyselbrecht (13).

Varianten te Aalter:

— van Gyselbrecht, Gyselbrecht (14).

— van 1737 af is de schrijfwijze te Aalter, Ursel, Knesselare onveranderd gebleven op Gyselbrecht.

IV. De stam Gyselbrecht

Door tijdsgebrek is het ons slechts gelukt een *ruggegraat* stamboom op te maken. Dit weze een leidraad voor deze die verder wensen te gaan, en op te klimmen. De oudst vermelde voorouder vinden we terug in Gent in de Sint-Martinus parochie (15).

Het weze nuttig verder poortersboeken e.d. te raadplegen.

We schrijven de VIII° generatie te rekenen vanaf onze eeuweling.

VIII° generatie

JAN GIJSBRECHT X JOHANNA DE VOS op 23.12.1687.

— getuigen: Judoca de Cuyper en Jan Berdt.

Zij hebben als kinderen:

Maria — gedoopt 1.10.1688

p. Pieter Huybrecht

m. Maria de Clerck

Anna Franciska 30.12.1689

p. Simon Jonckheer

m. Anna Franciska van loo

Lieven — gedoopt 28.2.1691

p. Lieven Wijckaert

m. Judoca de Cuyper

JAN (volgt onder VII°) gedoopt 12.11.1692

p. Jan Berijn

m. Maria Camphijn

VII° generatie

Jan van Gijselbrecht huwt te Aalter Petronella de Cloet (16).

JAN VAN GIJSELBRECHT X PETRONELLA DE CLOET OP 9.7.1713

''Previis sponsabilus et factis rite tribus proclamationibus

''contraxerunt matrimonium Joannis van Gijselbrecht subditus

''Sancti Martini Gandavi et Petronella de Cloet ex Altere

''testibus Simone Maertens et Petronella de Grave''.

Zij hebben slechts twee kinderen. De naam ''van GIJSELBRECHT'' verandert nu in Gyselbrecht.

Corneel Lieven: gedoopt 19.4.1714

p. Corneel de Later

m. Livina van Cauwenberge

Petronella Franciska: gedoopt 13.4.1716

p. Frans Kerckaert

m. Petronella de Grave

Op 1 november 1717 overleed Jan Gijselbrecht. Hij was bijna 25 jaar oud. Corneel de Later was baljuw van het land van de Woestijne.

Geen staat van goed werd teruggevonden in het fonds van Aalter, dat berust op het rijksarchief te Gent, noch iets in de belastingsrollen. Waarschijnlijk is hij poorter van Gent gebleven. Iets meer hierover kan gevonden worden in de poortersboeken van Gent, ofwel de buitenpoorters van Gent. Corneel Lieven volgt onder VI°.

VI° generatie (17)

CORNEEL (LIEVEN) GYSELBRECHT X JOHANNA DE ROO.
 ANNA MARIA
 MARIA CONSTANTIA
 ex Aalter
 ex Aalter

Huwden op 18.11.1736.

Zij hadden samen 13 kinderen, allen te Aalter gedoopt.

JACOB	gedoopt 10.05.1737	p. Jacob de Roo m. Petronella Neydt
MARTIN	02.06.1738	p. Martin van Loo m. Brigitta de Zutter
JOHANNA MARIA	26.07.1739	p. Jan van der Lynden m. Johanna de Roo
JACOB FRANS	20.11.1740	p. Jacob de Pape m. Brigitta de Sutter
THOMAS	21.12.1741	p. Jan Braedt m. Maria Ledeganck
IGNATIUS BERNARD	14.03.1746	p. Ignatius de Roo m. Anna Maria van Hecke
XAVIER	21.12.1747	p. Pieter de Laets m. Petronella Buysse
JOHANNA CATHARINA	21.02.1749	p. Jan Buysse m. Catharina de Schaepdrijver
PETRONELLA JACOBA	03.04.1750	p. Jacob de Neve m. Petronella Vogelaere
LIVINA FRANCISKA	02.07.1751	p. Pieter Neyt m. Maria Carolina de Neve
JOHANNA CAROLINA	24.11.1752	p. Karel Buyse m. Joh. Catharina de Wispelaer
JAN	18.06.1754	p. Jan Buyck m. Livina de Muynck
KAREL FRANS	21.04.1758	p. Pieter de Roo m. Anna Maria Iket

Er dient opgemerkt te worden dat er geen parochieregisters voor handen zijn voor de periode van 1742 tot 1746. Hoogstwaarschijnlijk zijn er nog enkele kinderen in die periode geboren.

V° generatie (18).

IGNATIUS BERNARD GYSELBRECHT X JOHANNA THERESIA
WILLE
ISABELLA THERESIA
ex Ursel

ex Aalter

Te Ursel op 30.04.1771.

Er zijn 6 kinderen gesproten uit het eerste huwelijk en 1 kind uit het tweede huwelijk met Jacoba Rijckaert.

PHILIP	gedoopt 26.05.1772	p. Corneel Gyselbrecht m. Johanna de Vos
JOHANNA	22.03.1774	p. Jan Baptista de Crul m. Anna Maria de Roo
PIETER	16.02.1776	p. Thomas Gyselbrecht m. Maria Wille
NORBERTA	05.06.1778	p. Pieter Roelant m. Johanna Maria Gyselbrecht
JAN BAPTISTA	24.11.1780	p. Jan Frans Vercruysse m. Petronella Gyselbrecht
BRIGITTA	10.03.1784	p. Jan Frans Gyselbrecht m. Brigitta Claes

Op 17 april 1785 overleed Isabella Theresia Wille in de ouderdom van 40 jaar.

Een jaar later hertrouwde Ignatius Bernard Gyselbrecht met Jacoba Rijckaert, op 11 januari 1786. Getuigen waren Jozef de Brauwer en Maria Anna Gijssels. Uit dit huwelijk is een kind gesproten:

MONICA	gedoopt 21.03.1786	p. Jan de Smet m. Isabella Theresia de Smet
--------	--------------------	--

Nota: Bij het eerste huwelijk waren als getuigen opgetreden: zijn vader Corneel Gyselbrecht en Johanna de Vos (19).

IV° generatie

PIETER GYSELBRECHT X JOHANNA REGINA DE VLIEMER uit Zomergem.

Tot hiertoe hebben wij het huwelijk niet kunnen terugvinden. Bij de geboorte van het eerste kind vinden wij dat hij beenhouwer is en woont op de wijk "Roose". Uit dit huwelijk zijn 11 kinderen gesproten. Deze vinden wij allen terug in de registers van de burgerstand van Ursel. Pieter Gyselbrecht overlijdt te Ursel op 22 december 1832, 56 jaar oud.

FRANCISKA	geboren op 12 messidor om 4 uur 's morgens van het 12 jaar van de Franse Republiek.
-----------	---

JACOB FRANS	geboren in 1805.
-------------	------------------

THERESE	geboren in 1806 (20).
---------	-----------------------

NATALIE	geboren op 04.02.1808 om 5 uur 's avonds.
---------	---

PIETER	geboren op 24.05.1809 om 1 uur 's nachts.
--------	---

PIETER FRANS geboren op 23.01.1811 om 4 uur 's middags.
 KAREL FRANS geboren op 18.09.1812 om 2 uur 's nachts.
 AMELIE geboren op 10.09.1814 1 kwartier later dan 11 uur
 's avonds.
 SOFIE geboren op 10.09.1814 om 11 uur 's avonds.
 NATALIE geboren op 14.11.1815 om 8 uur en half 's avonds.
 EDOUARD geboren op 17.08.1817 om 4 uur 's morgens.

III° generatie

KAREL FRANS GYSELBRECHT huwt met ROZALIA HALLAERT geboren te Oedelem op 14.01.1816. Het huwelijk wordt te Knesselare voltrokken, op 3 november 1841. Uit dit huwelijk zijn zeven kinderen gesproten, allen te Knesselare geboren. Roza Hallaert overlijdt te Knesselare op 15 november 1858. Karel Frans Gyselbrecht hertrouwt nadien met Genoveva Hallaert, zuster van zijn eerste echtgenote (21).

Kinderen uit het eerste huwelijk:

PIETER geboren op 23.05.1843 om 6 uur 's morgens.
 JULIE MARIE geboren op 29.03.1845 om 9 uur 's avonds.
 AUGUSTIN geboren op 09.05.1847 om 3 uur 's morgens.
 HENRICUS geboren op 24.08.1849 om 10 uur 's avonds.
 JULIE geboren op 16.10.1851 om 6 uur 's avonds.
 MARIE LOUISE geboren op 22.08.1854 om 8 uur 's avonds.
 VIRGINA MARIA geboren op 20.03.1857 om 6 uur 's morgens.

Uit de geboorteakten leren wij dat Karel Frans Gyselbrecht in 1851 herbergier was op het "Eentvelt".

In 1857 was hij koopman in de wijk "Het dorp".

II° generatie

HENRICUS GYSELBRECHT huwt te Knesselare met MARIE LOUISE SCHOCKAERT, op 26 april 1881. Hij was slachter, veekoopman en koopman, zij was herbergierster. Hij overleed te Knesselare op het einde van de Eerste Wereldoorlog, op 29.09.1918. Marie-Louise Schockaert overleed te Knesselare op 20.06.1922.

Op 4 februari 1883 werd CHARLES PETRUS AUGUST MAURICE GYSELBRECHT geboren.

Op volgende pagina's staan de respectievelijke kwartierstaten van zijn vaders zijde en zijn moeders zijde.

Op te merken valt dat de families Hallaert en Wille meermaals in de stamboom voorkomen.

Hierbij volgen nog enkele gegevens betreffende de families in de zesde generatie, en nog enkele gegevens betreffende het beroep en eventueel woonplaats.

A. Langs de zijde van de GYSELBRECHTS:

Jacob Frans de Vlieger is de zoon van Jan de Vlieger, overleden te Zomergem op 10.03.1810 en van Petronella de Decker.

Johanna Jacoba (Petronella) de Walsche is dochter van Pieter de Walsche en Petronella Hallaert, beiden uit Aalter. Petronella Hallaert overleed te Zomergem op 9.5.1768.

Philip Antoon Maeyens, schoenmaker, huidevetter, particulier te Knesselare, is zoon van Karel Jacob Maeyens en Anna Maria Franciska Mattheuws, zijn moeder overleed te Knesselare op 3.9.1777.

Carolina (Coletta) Stevens geboren te Aalter is dochter van Pieter Stevens gehuwd te Aalter op 23.2.1745 met Anna Maria van Wontergem die overleden is te Aalter op 3.1.1769.

B. Langs moeders zijde: MARIA LOUISE SCHOCKAERT

Jacob Schockaert, arbeider, is zoon van Karel Schockaert en van Suzanna Wille.

Jacob Ignatius Gernaey is zoon van Jan Gernaey en van Petronella Neiryne uit Kanegem.

Jacob de Bel uit Ruiselede is zoon van Jozef de Bel en van Johanna de Meyere.

Livina Maria Huys is dochter van Frans Huys en van Johanna Claeys.

V. Illustratie materiaal

Huwelijksakte van Henricus Gyselbrecht met Marie Louise Schockaert. Het jaer 1881 den zesentwintigsten april om zes uren naermiddag voor ons Arnoldus Bellaert burgemeester ambtenaar van de burgerlijke stand der gemeente Knesselare rechterlijk arrondissement Gent, provincie Oost-Vlaanderen, zijn verschenen HENRICUS GYSELBRECHT koopman wonende te Knesselare en er geboren den 24 augusti 1849 blijkens zijne geboorte akte ons afgeleverd meerderjarige zoon van Karel Francies Gyselbrecht overleden te Knesselare den 9 juli 1879 blijkens zijne overlijdensakte ons afgelevert en van Rosalia Hallaert overleden te Knesselare den 15 november 1858 blijkens hare overlijdensakte door ons afgeleverd en wiens vaderlijke ende moederlijke grootouders ook overleden zijn zoo alles blijkt uit de beëdigde verklaring van den comparant en getuigen die tevens onder eed bevestigende laatste verblijfplaats van de gezegde overledenen niet te kennen en MARIA LOUISA SCHOCKAERT byzondere woonende te Knesselare en er geboren den 11.3.1854 blijkens hare geboorteakte door ons afgeleverd meerderjarige dochter van Petrus Schockaert overleden te Knesselare den 27 juni 1880 blijkens zijne overlijdensakte door ons afgeleverd en van Charlotte Gernaey oud 59 jaar landbouwster woonende te Knesselare hier tegenwoordig toestemmende...

Huwelijksakte van CHARLES FRANCIES GYSELBRECHT met ROSALIA HALLAERT:

Het jaer 1841 den derden november om vier uur naer middag voor ons Constantin Legiers burgemeester amptenaer van den civilen staet der gemeente Knesselare arrondissement Gent provincie Oost Vlaenderen zijn gecompareerd jongman CHARLES FRANCIES GYSELBRECHT oud 29 jaren slagter te Ursel en er geboren den achtienden september 1812 meerderjarige zoon van Pieter overleden tot Ursel den tweeëntwintigsten december 1832 blijkens extracten van geboorte en overlijden alhier g'exhibeert ende van Joanne Regine Devlieger landbouwster te Ursel hier present en int huwelijk toestemmende ter eener en jonge dochter ROSALIA HALLAERT oud 25 jaren landbouwster alhier geboren te Oedelem den veertienden january 1816 meerderjarige dochter van Jan Baptista overleden te Oedelem den 24 february 1835 uytwijsens extraicten van geboorte en overlijdens alhier g'exhibeert en van Coletta Maeyens particuliere te Knesselare hier present en in t'huwelijk toestemmende ter andere...

Huwelijksakte van Jan Baptista Hallaert met Coletta Maeyens: Lan mille huit cent huit le vingt un du mois de décembre a l'heure du midi par devant nous Gisbert Ignace François van Waesberghe adjoint officier public de letat civil de la commune de Knesselaer canton de Sommerghem département de l'escaut en vertu du pouvoir a nous delegue par arrêté du maire de la ditte commune du premier janvier mille huit cent huit sont comparus JEAN BAPTISTE HALLAERT cultivateur agé de trente six ans domicilié à Oedelem et né à Aeltre le quatre aout mille sept cent soixante-douze majeur fils de feu Pierre Jaeques décédé à la commune d'Oedelem le vingt-huit mai mille sept cent quatre-vingt-treize selon l'extrait aux actes décès de la ditte commune délivré par le maire de la susditte commune et de feu Isabelle Thérèse Wille décédée à Oedelem le dix-huit du mois de nivose l'an dix de la république française selon l'extrait délivré par le maire de la ditte commune d'Oedelem veuf de MARIE JEANNE VAN DE KERCKHOVE décédé à Oedelem le vingt-sept de septembre mille huit cent huit selon l'extrait aux actes de décès de la commune d'Oedelem délivré par le maire susdit et COLETTE MAEYENS fileuse agée de vingt-six ans domiciliée et née en cette commune le seize novembre mille sept cent quatre-vingt-un fille majeure de Philippe Antoine et de Colette Stevens cordonnier, domicilié à Knesselare ci présent et consentant lesquels nous ont requis de procéder à la célébration du mariage projeté entre'eux...

Huwelijksakte van JEAN BAPTISTE SCHOCKAERT met MARIA ANNA GHIJSELS. Lan mille huit cent treize le dix du mois de novembre a neuf heures du matin par devant nous Gisbert Ignace François van Waesberghe adjoint officier public de l'état civil de la commune de Knesselare canton de Sommerghem département de l'escaut en vertu du pou-

Ziehier een korte schets van de familiegeschiedenis.

IGNATIUS GYSELBRECHT ° Aalter 14.3.1746 + X Ursel 30.4.1771 MARIA WILLE ° + Ursel 17.4.1785	JACOB DE VLIEGER ° Zomergem + Zomergem 10.3.1812 X Zomergem 2.5.1775 JOH. PETR. DE WALSCHE ° Aalter 21.2.1753 + Zomergem 27.1.1829	PIETER JAC. HALLAERT ° Aalter 11.2.1729 + Oedelem 28.5.1793 X Aalter 17.5.1763 ISABELLA THER. WILLE ° + Oedelem 18 Nivose 10.	PHILIP ANT. MAEYENS ° + Knesselare 14.8.1840 X Aalter 3.2.1779 CAROLINA STEVENS ° Aalter 4.11.1754 + Knesselare 29.8.1823
PIETER GYSELBRECHT X JOH. REG. DE VLIEGER landbouwster ° Ursel 16.2.1776 + Ursel 22.12.1832	landbouwster ° Zomergem 11.4.1776 + Ursel 9.8.1848	JAN BAPTISTA HALLAERT X COLETTA MAEYENS Knesselare 21.12.1808 landbouwer ° Aalter 4.8.1772 + Oedelem 24.2.1835	
KAREL FRANS GYSELBRECHT slachter ° Ursel 18.9.1812 + Knesselare 9.7.1879		X ROZALIA HALLAERT landbouwster ° Oedelem 14.1.1816 + Knesselare 15.11.1858	
	HENRICUS GYSELBRECHT slachter, koopman, veekoopman ° Knesselare 25.8.1849 + Knesselare 29.9.1918		
	CHARLES PETRUS AUGUST MAURICE GYSELBRECHT ° Knesselare 4.2.1883 X		
	MARGARETA LUDOVICA BARBARA VAN LEEUWE		

JACOB SCHOCKAERT Arbeider ° + Knesselare 20 messidor 12 X Knesselare 28.5.1777 CAROLINA DE VOLDER ° + Knesselare 21.2.1793	ALBERT GHIJSELS ° + X ANNA DE COSTER ° +	JACOB IGNAT. GERNAEY ° Canegem + Ruiselede 1.4.1809 X ANNA SIMOENS ° + Ruiselede 20 Ventose 8	JACOB DE BEL ° Ruiselede + Ruiselede 5.9.1810 X LIVINA MARIA HUYS ° + Ruiselede 19.4.1827
JAN BAPT. SCHOCKAERT X MARIA ANNA GHIJSELS Knesselare 10.11.1813 arbeider/koehouder/wever spinster te Knesselare Kapelle ° Knesselare 18.8.1782 + Knesselare 20.6.1847		KAREL GERNAEY X CATHARINA DEBEL Ruiselede 6.11.1820 ° Ruiselede 15.7.1787 +	
PIETER SCHOCKAERT vlaskoopman ° Knesselare 13.2.1816 + Knesselare 27.6.1880	X	CHARLOTTE GERNAEY landbouwster ° Ruiselede 4.4.1822 + Knesselare 21.2.1901	
	MARIA LOUISE SCHOCKAERT huwt te Knesselare 26.4.1881 ° Knesselare 13.3.1854 + Knesselare 20.6.1922		
	CHARLES PETRUS AUGUST MAURICE GYSELBRECHT ° Knesselare 4.2.1883 X		
	MARGARETA LUDOVICA BARBARA VAN LEEUWE		

voir a nous délégué par arrêté du maire de la dite commune du premier janvier mille huit cent sont comparus JEAN BAPTISTE SCHOCKAERT domestique agé de trente et un ans domicilié à Ursel et né à Knesselaere le dix huit août mille sept cent quatre-vingt-deux majeur fils des feux Jacques Schockaert décédé à Knesselaere le vingt messidor en douze de la république française et de Caroline de Volder décédé à Knesselaere le vingt un février mille sept cent quatre-vingt-treize et MARIA ANNE GHIJSELS fileuse agée de vint-six ans domiciliée à Knesselare et née à Hansbeke le sept mars mille sept cent quatre-vingt-deux selon l'extrait du registre aux actes de naissance de la dite commune d'Hansbeke délivré par l'adjoint délégué fille majeure d'Albert Ghijssels et de Marie Jacqueline de Coster journalier domicilié à Hansbeke...

Een familietak te Sint-Joris-ten-Distel:

Thomas Gyselbrecht, zoon van Corneel Lieven, huwde te Aalter met Maria de Muynck op 12 april 1774 en vestigde zich te Sint-Joris-ten-Distel alwaar hij 7 kinderen had:

Corneel ° 1775,

August ° 1777,

Isabella Theresia ° 1779,

Jan Frans ° 1782,

Sophia ° 1785,

Maria Theresia ° 1788,

Karel Jacob ° 1790,

die voor een verdere familietak in West-Vlaanderen hebben gezorgd (22).

Te Zomergem zijn momenteel nog naamdragers GYSELBRECHT.

Maria Alphonsina Gertrudis ° Zomergem op 6.9.1892 dochter van Henricus en Lambertijn Justine,

Helena Coleta Augusta ° Zomergem 24.7.1896 ook dochter van Henricus en Lambertijn Justine (23).

Verder als illustratiemateriaal betreffende een familie Ghiselbrecht, kunnen we een proces voor de Raad van Vlaanderen aanstippen (1551/1552), te Poperinge gevoerd (24).

Verder nog een zeer volumineus proces van "HENDRYCK GHIJSELBRECHT" gehuwd met "Joncvrouwe JOSIJNE VAN HONDEGHEM" van Cassel (Frans-Vlaanderen) tegen de erfgenamen van Pieter de Roo (25).

VI. Een geschiedkundige achtergrond

Hierbij nog een korte schets van het geschiedkundig gebeuren te Gent en te Aalter in de periode dat de familie van Gent naar Aalter kwam (1713). Op 11 april 1713 werd het verdrag van Utrecht ondertekend, dat een vrede bewerkstelligde tussen Spanje en Frankrijk. De oorlogen van Lode-

wijk XIV hadden het hele land uitgeput. Zware belastingen waren opgelegd en de meeste parochies waren dan financieel ten onder gegaan. Ook de bevolking van het platteland was gevlucht. De boeren oogstten niet meer daar hun arbeid toch verloren ging. Is het in deze periode dat ook de familie 'de Cloet' van Aalter gevlucht was naar Gent en aldaar in contact gekomen met de familie GHYSELBRECHT. Na het ondertekenen van het verdrag van Utrecht kwam de bedrijvigheid terug.

"Alhoewel de vrede in 1713 reeds gesloten was tussen de oorlogvoerende partijen volgde een zeer langzaam herstel. De oorlogswonden waren te diep opdat van een massale terugkeer van de bevolking te Aalter sprake kon zijn (26).

Geraadpleegde bronnen en werken:

RIJKSARCHIEF GENT: Fonds Ursel, Knesselare, Aalter - Het land van de Woestijne, Raad van Vlaanderen.

RIJKSARCHIEF BRUGGE: Fonds Sint-Joris-ten-Distel.

STADSARCHIEF GENT: Parochieregisters van Sint-Martinus, Sint-Baafs, Sint-Michiel, Sint-Niklaas, Sint-Pieters.

GEMEENTE-ARCHIEF van Knesselare, Ruiselede, Zomergem.

Gedrukte uitgegeven bronnen:

Dr. J. DE VRIES: "*Etymologisch woordenboek*", 10de druk, Utrecht-Antwerpen 1973.

M. DE VRIES, E. VERWIJS, P.J. COSIJN, A. KLUGER, A. BEETS, J.W. MULLER: "*Woordenboek der Nederlandsche taal*" (I-IV deel, 's-Gravenhage, Leiden, Brussel, Gent, 1889).

M. GIJSSELING: "*Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (voor 1226)*", Leuven, Brussel, 1966.

P. LANSSENS: "*Bijdrage tot de Kennis van den oorsprong en de beduiding der geslachts of familienamen*", Brugge, 1852.

A.C. OUDEMANS SR.: "*Bijdrage tot een middel- en Oud Nederlandsch Woordenboek*", Leipzig, Arnhem, Brussel, 1870.

H. PIRENNE: "*Histoire de Belgique tome I*", Ve éd., Bruxelles, 1929.

H. PIRENNE: "*Geschiedenis van België deel V*", Gent, 1929.

L. STOCKMAN: "*Geschiedenis van Aalter*", Aalter, 1979.

A.N.W. VAN DER PLANK: "*Het namenboek. De herkomst van onze voornamen en de hiervan afgeleide achternamen*", Romen, Brussum, 1979.

DRS. E. VERWIJS, J. VERDAM: "*Middelnederlandsch Woordenboek*", 's-Gravenhage, 1889.

A. VINCENT, "*Les noms de familles de la Belgique*", Bruxelles, 1952.

(1) A. HUIZINGA, "*Encyclopedie van namen*", p. 18.

(2) DR. J. DE VRIES, "*Etymologisch woordenboek*", p. 85^{II}.

(3) DRS. E. VERWIJS & J. VERDAM, "*Middelnederlandsch woordenboek*", p. 1977.

(4) M. DE VRIES, E. VERWIJS, P.J. COSIJN, A. KLUGER, A. BEETS en J.W. MULLER, "*Woordenboek der Nederlandsche taal*", IV deel, p. 2345.

(5) M. GIJSSELING, "*Toponomisch woordenboek van België...*", p. 404.

(6) A.C. OUDEMANS SR., "*Bijdrage tot een middel en oud-Nederlandsch Woordenboek*", p. 68.

- (7) A.N.W. VAN DER PLANK, *"Het namenboek"*, p. 50.
- (8) M. GIJSSELING, *"Toponymisch woordenboek van België..."*, p. 131.
- (9) A.N.W. VAN DER PLANK, *"Het namenboek"*, p. 21.
- (10) H. PIRENNE, *"Histoire de Belgique"*, t. 1., p. 53.
- (11) o.c., p. 55 e.v., & p. 133.
- (12) ANW. VAN DER PLANK, *"Het namenboek"*, p. 50.
- (13) STADSARCHIEF TE GENT, *"De parochieregisters van Sint-Martin, Sint-Baafs, Sint-Michiel, Sint-Niklaas, Sint-Pieters"*.
- (14) RIJKSARCHIEF TE GENT, *"De parochieregisters van Aalter en Ursel"*.
- (15) STADSARCHIEF TE GENT: *"Fonds parochie registers St.-Martinus"*.
- (16) RIJKSARCHIEF TE GENT: *"Fonds parochie registers Aalter"*.
- (17) A.R.G. FONDS AALTER.
- (18) A.R.G. FONDS URSEL.
- (19) A.R.A. GENT - FONDS URSEL PAROCHIEREGISTERS.
- (20) Registers van Bevolking te Knesselare over Ursel.
- (21) Registers van Bevolking van Knesselare.
- (22) R.A. BRUGGE: Sint-Joris-ten-Distel.
- (23) GEMEENTE-ARCHIEF ZOMERGEM: Bevolkingsregisters.
- (24) R.A. GENT: Raad van Vlaanderen 8850.
- (25) R.A. GENT: Raad van Vlaanderen 21966.
- (26) L. STOCKMAN: *"Geschiedenis van Aalter"*, p. 276.

MARIA LAMBERT DE OUDSTE INWOONSTER VAN AALTER

Maria Lambert wordt op 11 december van dit jaar 97 jaar oud. We grijpen deze gelegenheid aan om het wel en wee van deze eenvoudige volkswrouw te belichten. Ze stamt af uit een geslacht van gewone volksmensen die op één uitzondering na geen enkel spoor nalieten in de geschiedenis. Daarbij komt ze nog uit een stukje Aalter dat terecht Aaltershoekje genoemd werd en nog zo genoemd wordt. Niets bijzonders dus, maar laten we de geschiedenis aan het woord.

Maria Lambert bijna 97 jaar oud.

1. Haar voorouders langs moederszijde: de WERREBROUCKS

De voorouders van Maria langs moederszijde vinden we allen terug in Beernem. Het waren simpele werkmensen. De mannen verdienden hun brood als hoeveknechten en de vrouwen als spinsters. Enkel de overgrootvader van haar moeder heeft sporen nagelaten in de geschiedenis. Franciscus Werrebrouck (1738-1824) was vanaf 1764 kastelein op het goed der van den Bogaerdes-Rotsaert de Hertaing (1). Hij woonde in het Bulskampveld, op een hoeve nabij het huidige kasteel Reigerlo. Franciscus vond een eenvoudige en goedkope methode uit om de heide van het Bulskampveld om te zetten in vruchtbare grond. Hij voegde een hoeveelheid as als mest aan de magere grond toe en liet diepe en waterzuiverende grondwerken uitvoeren zodat bomen konden gedijen. Zijn methode was eenvoudig, vergde geen dure bemesting, en was zó planmatig opgevat dat het groepje werklieden het gehele jaar door konden voortwerken, iets wat de andere bekende ontginningsmethoden niet voorzagen. Deze methode kreeg zoveel weerklank in het buitenland, met name in Frankrijk, dat aan Franciscus in 1807 door de prefect te Brugge de medaille der Société départementale d'Agriculture de la Seine uitgereikt werd. Ook was Franciscus in 1804 interimaris burgemeester van Beernem (2).

Op het einde van zijn leven moet hij een welvaren landbouwer geweest zijn. In 1821 bezat hij 5 runderen boven de 2 jaar, 5 runderen beneden de 2 jaar en 3 paarden (3).

Huis van Bernard Werrebrouck, nu Wingenestraat nr. 78.

De grootvader van Maria, Bernard Werrebrouck, huwde in Aalter in 1845 met Haeck Rosalie en vestigde zich in de Kleine Zouter te Maria-Aalter. Daar werd ook haar moeder Leonie geboren in 1858.

2. Haar voorouders langs vaderszijde: de LAMBERTS

De tak Lambert waarvan Maria afstamt vinden we terug in Aalter op de wijk Aaltershoeksken. De bevolking van voor 1851 staat niet bepaald goed aangeschreven bij de officiële geschiedschrijvers. De Potter en Broeckaert (4) beschrijven in 1865 het Aaltershoeksken van rond de jaren 1800 en vroeger als een achterlijk gebied, bewoond door halve wilden, die leefden van roof en wat landbouw en bovendien in de meest onvoorstelbare armoedige hutten woonden. J. Huytens (5) doet er nog een schepje bovenop. Hij beschrijft de bevolking van 't Aaltershoeksken als zedeloze barbaren, trots en onbeschoft, stelend wat in hun bereik ligt, en niet terugschrikkend voor moord en brandstichting. Latere geschiedschrijvers zijn milder in hun oordeel en zwakken dit wel af. A. Verhoustraete (6) stelt dat de grote afstand tot het centrum van Aalter (één uur en meer) en het ontbreken van elke vorm van onderwijs er de oorzaak van waren dat het gedrag en de zeden van die bevolking veel te wensen overliet. Het bou-

wen van een kerk en het oprichten van een school in 1851 brachten stilaan verbetering in die toestand. Ook L. Stockman wijt het aan de grote afstand tot het centrum dat de bevolking arm, ongeletterd en nogal ruw in hun optreden was (7). Bovendien laten de berekeningen van A. Verhoustraete toe dat iedereen, die een voorouder heeft in Maria-Aalter, kan veronderstellen dat hij van een beter ras was dan De Potter en Huytens beschrijven. Tussen 1815 en 1956 steeg de bevolking van 't Aaltershoek-sken met 215 %. Het grootste gedeelte van de inwoners moeten dus wel afstammelingen van inwijkelingen zijn (6).

3. De ouders van Maria

Op 2 oktober 1880 huwden te Maria-Aalter Ambrosius Lambert, 24 jaar oud, en Leonie Werrebrouck, 22 jaar oud.

Ambrosius was werkman en Leonie vroedvrouw. Ze vestigden zich in de Kleine Zouter. Maria-Aalter was in die jaren een woonkern rondom de O.-L.-Vrouwkerk en de school. Ook lag daar reeds de spoorlijn Brussel-Oostende die door Maria-Aalter liep, alhoewel er slechts in 1886 een stopplaats kwam. Een groot gedeelte van het dorp bestond uit bossen.

Leonie was als vroedvrouw zeer geëerd in Maria-Aalter, maar veel geld bracht haar dit niet op. In 1893 besloot Ambrosius, zoals zovelen in die tijd, zijn geluk te beproeven in de Verenigde Staten. Tussen 1891 en 1900 vertrokken er 63 Aalternaren naar de States (8). Maria was 7 jaar oud toen ze afscheid nam van haar vader in het station te Maria-Aalter. Haar moeder bleef achter met 5 kleine kinderen waarvan het oudste 13 jaar was.

Ambroos trok naar Moline, in de staat Illinois, waar vele Belgen werkzaam waren. Moline was de stad waar de Vlamingen meestal op aftrokken. Duizenden huidige bewoners van de stad zijn van Vlaamse oorsprong (9).

De nieuwelingen werden daar aanzien als armoezaaiers en kregen dan ook de slechtste behuizing, de laagste lonen en de vuilste jobs. Zo was Ambroos er aanvankelijk werkzaam in de ploegensmedenfabriek "John Deere & Co". Het ongezonde en zware werk, de slechte behuizing in barakken brachten hem ertoe uit te zien naar ander werk en beter logies. Hij vond zowel het een als het ander. Als houthakker geraakte hij aan werk in de bosontginning, en logies vond hij bij een pastoor. Hij betaalde zijn logement door voor de pastoor allerlei werkjes op te knappen en 's zondags met de schaal rond te gaan in de kerk. Na enkele jaren heeft Ambrosius ingezien dat voor hem geen fortuin was weggelegd in de States. Hij slaagde erin het nodige geld bij elkaar te krijgen voor de afreis (zijn vrouw Leonie heeft hierbij flink moeten helpen) zodat hij in 1897 na 4 jaar afwezigheid opnieuw belandde in het station van Maria-Aalter.

Maria herinnert zich die dag van zijn terugkeer nog zeer goed. Haar vader

Beter is de dood dan een bitter leven en beter
de eeuwige rust dan eene aanhoudende krankheid.
Eecl. 30-17.

BID GOD VOOR DE ZIEL
van

Ambrosius LAMBERT,

echtgenoot van

Leonie WERREBROECK,

geboren te St Maria-Aalter, den 15 Februari 1856
en er overleden den 1 September 1925.

VERSTERKT DOOR DE HEILIGE SACRAMENTEN.

Ik heb ellendige dagen en droevige nachten
voor mij opgeteld, doch wanneer ik lijdelend was
riep ik tot den Heer en hij heeft mij verhoord.

(Job, Ps. 94).

Gelukkig de mensch die het in zijn leven zoo
aanstelt gelijk hij wenscht gevonden te worden in
zijn dood. Want in de dood moeten wij alles ver-
laten; onze deugden en goede werken alleen zul-
len ons volgen.

Beminde Echtgenote en Kinderen blijft niet
weenen op mijn graf, gelijk deze die geen hoop
hebben, want ik verlaat eene carde van lijden en
ellenden voor het rijk van geluk en vrede. Het
eentigste wat ik van u allen vraag is van mij in-
dachtig te zijn in uwe gebeden.

Mijn Jesusbermhertigheid. 100 d a.

R. I. P.

drukk. Faut, Aeltre.

Als een boek ligt heel mijn wezen
voor Uw aanschijn open, Heer,
wil mijn grote schuld niet lezen,
op uw goedheid hoop ik, Heer.

BID VOOR DE ZIEL VAN

LEONIE WERREBROECK

weduwe van

Ambrosius Lambert

geboren te Maria-Aalter de 25 Junij 1858 en er in de
Heer ontslapen de 6 September 1947

Lid van 't genootschap van het H. Hart en van het
Aartsbroederschap var. O. L. Vrouw van Altijddu-
rende Bijstand.

De hoge leeftijd strekte haar tot eer, want tot het
laatste toe was zij een voorbeeld van werkzaamheid
en christelijke levensopvatting.

Zo was dit leven een voorbereiding tot het Eeu-
wige leven dat zij nu is ingegaan.

Wij danken God dat Hij ons zulk een moeder gaf.
Wij danken Hem dat Hij ons zo lang onze moeder
liet behouden. Zij was een moeder, in de dagen van
onze hulpbehoevende-jeugd; in tijden van voor-
spoed en kammervolle zorgen, tot in de hoge jaren
van haar ouderdom.

Wij zullen aan dit alles blijven denken in innige
dankbaarheid en onze gedachten aan haar zullen
meer zijn dan een lieve herinnering; onze liefde, za
zal bij haar blijven door ons dagelijks gebed voor
haar ziel.

Laat ons bidden: God, die ons bevolen hebt
vader en moeder te eren, ontferm U genadig over
de ziel van onze moeder, en vergeef haar wat zij
moge misdaan hebben; laat ons haar eenmaal aan-
schouwen in de vreugde van uw eeuwig licht.

Faut, Aalter

Bidprentjes van Ambrosius Lambert en Leonie Werrebrouck, ouders van Maria Lambert.

was weinig veranderd, hij droeg nog steeds hetzelfde kostuum en de halsdoek waarmee hij 4 jaar voordien was vertrokken!

Na zijn terugkeer vond Ambrosius werk als houthakker in de bossen van Maria-Aalter. In 1914 werd hij getroffen door een hartaanval waarna hij verlamd bleef. Hij stierf op 69-jarige leeftijd, den 1ste september 1925. De elf laatste jaren van zijn leven is hij verlamd geweest en was aangewezen op hulp van anderen. Gelukkig was er zijn jongste dochter Madeleine die hem tijdens zijn laatste levensjaren verstrooiing bracht door hem urenlang voor te lezen.

Leonie bereikte de hoge leeftijd van 89 jaar. Haar laatste levensjaren bracht ze door bij haar dochters. Eerst bij Madeleine en daarna bij Maria Regina. Het moet voor Leonie een verschrikkelijk verdriet geweest zijn toen haar dochter bij wie ze inwoonde, moeder van 8 kinderen, in 1946 stierf. Amper 9 maanden later overleed zij ook, en werd op 6 september 1947 te Maria-Aalter begraven.

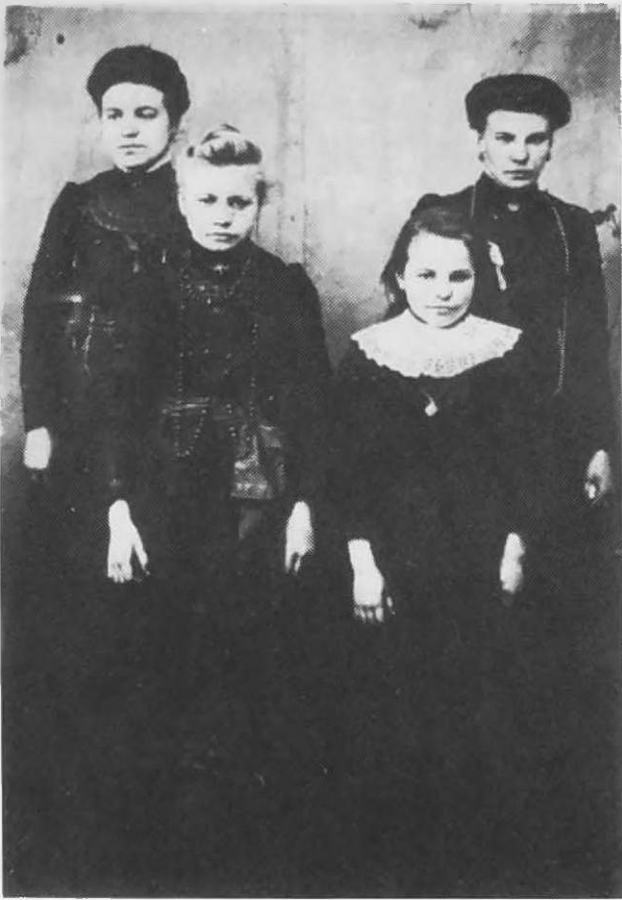
4. Haar broers en zusters

Uit het huwelijk van Ambrosius en Leonie werden 7 kinderen geboren, 3 jongens en 4 meisjes. De oudste zoon Henri was doofstom van bij zijn geboorte. Hij leerde voor schoenmaker in de vakschool van de Broeders te Oostakker. Hij oefende zijn beroep uit in Maria-Aalter en stierf er, ongehuwd, op 46-jarige leeftijd in 1926.

De tweede zoon, Charles Louis, stierf op 9-jarige leeftijd in 1893 tijdens een griep epidemie.

De derde, Adiel, geboren in 1892, overleed reeds 3 jaar later.

Samen met haar drie zusters, Maria Regina, Elodie en Madeleine groeide Maria op. Ze huwden en stichtten allen een gezin.

De gezusters Lambert Regine, Maria, Elodie, Madeleine.

Foto van het embleem van de fabriek "John Deere" van Molino.

5. Haar jeugd

Maria Ludovica werd geboren te Maria-Aalter op 11 december 1886 als derde kind van het gezin Lambert-Werrebrouck. Toen ze 7 jaar was, trok Maria naar de kantschool, gebouw dat nu nog bekend staat als "oude kantschool". Van de 12 uren die men toen op school doorbracht, werden er 11 besteed aan het aanleren van het kantklossen, slechts één uur besteedde men aan algemene vorming.

Amper 1 jaar heeft Maria volledig onderwijs genoten. Ze was toen 9 jaar. Dat ene jaar was echter voldoende om haar te leren lezen, rekenen en schrijven. Uit de overlevering weten we dat het een begaafde leerlinge was. Op 15-jarige leeftijd had de kantschool haar niets nieuws meer te bieden. Ze trok daarop 6 weken lang te voet naar Schuiferskapelle om een specialiteit in het kantklossen te leren, namelijk het maken van bloemen. Daarmee was haar schooltijd of wat er moest voor doorgaan, voorbij. In 1901 kwam ze als jonge dienstmeid op de hofstede van Claeys in de Wingenestraat nr. 87. Ze bleef er anderhalf jaar werkzaam. Tijdens haar weinige vrije uren maakte ze naarstig kantwerken bij zoverre dat men haar aanraadde zich hierop toe te spitsen en zich enkel hiermee bezig te houden. Ze werkte voor kanthandelaars uit Wingene, een zekere Van Parijs en De Sutter. Ze was één van de best betaalde kantwerksters van Maria-Aalter en slaagde er regelmatig in tot 11 frank per week te verdienen.

Op 20-jarige leeftijd leerde ze haar toekomstige man Arsène kennen. Arsène Michiels, afkomstig van Beernem, werd door Ambrosius naar Aalter gehaald om samen met hem in de bossen te werken. Zo leerde Maria hem kennen. Alhoewel ze aanvankelijk verliefd was op iemand anders, huwden ze te Aalter op 8 oktober 1909.

Het jonge paar vestigde zich op d'Hoogte in een huis van Henri Steyaert. Arsène bleef samen met zijn schoonvader in de bossen werken. Maria bleef verder kantwerken en het jonge huishouden beredderen. Ondertussen was ze zwanger van haar eerste kind.

6. Haar kinderen

Die eerste zwangerschap viel helemaal niet mee, en de geboorte was wat men toen (en nu nog) een slecht kinderbed noemde. Het dreigde zelfs helemaal mis te lopen met Maria zodat men vreesde voor haar leven en men haar het H. Oliesel liet toedienen. Maria herstelde langzaam. Zes maanden na de geboorte stierf hun dochtertje Maria Magdalena van de slijmziekte zoals men toen zegde.

Hun tweede kind, een zoon ditmaal, werd in 1912 geboren. Ze noemden hem Gustaaf, naar de jonge vader van Arsène die op zijn 29ste jaar jammerlijk verongelukte te Beernem waar hij als manoeuvre werkzaam was aan de "IJzeren weg". Gustaaf groeide op zoals alle kinderen destijds. Enkele jaren lagere school, weinig spelen maar veel werken. En dat laatste kon hij. Hij stond in Maria-Aalter bekend om zijn macht. Op 20-jarige leeftijd werd hij soldaat in de 5de compagnie van het 9de Linie regiment. Ten gevolge van een "verhitting" opgelopen tijdens oefeningen viel Gustaaf ziek. Kort daarop kreeg hij de kans om op "verlof" te gaan. Dit betekende dat het leger hem kwijt wilde. Gustaaf nam de kans waar en op 19 september 1932 verliet hij het leger, zogezegd met verlof, en met de toelating om burgerklederen te dragen. Hij hervatte zijn werk bij Henri

De Baene, maar zijn ziekte werd erger. Op aanraden van de dokter ging hij naar het sanatorium te Mont-sur-Meuse nabij Namen. Na een verblijf van 6 maanden keerde hij naar huis terug om spoedig daarna, op 18 september 1934, te sterven. Hij was 22 jaar oud. Tot op heden hangt de prachtige foto van haar Gustaaf in haar woonkamer en met weemoed spreekt ze nog over haar kind.

Na de geboorte van Gustaaf in 1912 volgden nog twee kinderen. Maurice werd geboren in 1916 en André in 1919.

André had een aangeboren hartziekte (blauwziekte). Hij stierf op 4-jarige leeftijd in 1923. Zij die André gekend hebben, dragen de herinnering met zich mee van een vriendelijk en pienter baasje dat door zijn ziekte zwaar tenachter was in zijn lichamelijke ontwikkeling. Hij zou nooit in staat geweest zijn te lopen. Zijn overlijden betekende voor Maria en haar man een groot verlies. Ze vergaten zelfs aangifte te doen van zijn overlijden op het gemeentehuis te Aalter.

Tenslotte werd in 1925 hun dochter Anna geboren.

Uit de acht zwangerschappen van Maria bleven er uiteindelijk twee kinderen over die zelf een gezin hebben gesticht, Maurice en Anna. Drie kinderen stierven jong, en er waren ook 3 miskramen. Het is dan ook niet te verwonderen dat zij die Maria gekend hebben in haar jonge jaren, van haar het beeld hebben bewaard van een klein, mager vrouwtje dat sukkelde met haar gezondheid of gebukt ging onder verdriet. Ze was iemand waarvan men zei dat ze geen hoge toppen zou scheren. Velen onder hen die dit ooit dachten, zijn reeds begraven.

7. Haar samenleven met Arsène

Zoals gezegd was Arsène werkzaam als houthakker in Maria-Aalter. Hij werkte zich op tot een soort meestergast. Maria-Aalter bleef gespaard van veel oorlogsgeweld tijdens de Eerste Wereldoorlog, maar op 3 oktober 1918 kwam Arsène terecht in de oorlogsmachine. Samen met alle weerbare mannen van Aalter werd hij gevangen genomen en wachtte achter de ijzeren hekken van het kerkplein te Aalter op de dingen die komen zouden (10). August van Eeghem, die toen 13 jaar was, is die dag nog naar Aalter getrokken met voedsel en klederen, daar de meeste mensen in Maria-Aalter totaal onvoorbereid in gevangenschap waren gegaan. Het ontbrak hen aan alles.

In de late namiddag gingen de gevangenen over Bellem, Hansbeke naar Merendree. Vandaar trokken ze dan naar Oostakker om op de vierde dag Lokeren te bereiken. Sommigen slaagden erin onderweg te ontsnappen. Ondertussen was er in Lokeren een griepepidemie uitgebroken. Ook Aalteraren vielen als slachtoffer en liggen er begraven. Na de wapenstilstand van 11 november 1918 keerde Arsène naar Maria-Aalter terug en hervatte zijn werk. Het werk in de bossen bleef niet beperkt tot Maria-Aalter,

maar ook in de bossen van Hertsberge, Lembeke en Jabbeke was hij werkzaam. Dan moest hij 's morgens heel vroeg met de fiets op weg in alle weer en wind om 9 tot 10 uur effectief te werken en 's avonds laat naar huis terug te keren. We kunnen ons moeilijk voorstellen dat hij (in de tijd zonder openbare verlichting) met dat kleine carburelichtje van zijn fiets de weg vond tussen velden en bossen. In de jaren twintig had Arsène er genoeg van en sloot hij zich aan bij de talrijke seizoenarbeiders of trimards die vanuit Maria-Aalter gingen werken in Frankrijk.

Eerst was hij werkzaam als zagenzetter bij het aanleggen van bruggen in Charleville. Daarna deed hij vele jaren na elkaar "de campagne". Hij werkte achtereenvolgens in Sèvres, Courtabeuf en Granville. Dat hij geen schrik had om te werken bewijst dat hij soms twee campagnes per jaar deed. Eerst de "bietencampagne" en daarna de stokerij. Zo was Arsène van huis weg van mei tot Maria-Aalterkermis in augustus. En na de kermis vertrok hij opnieuw om midden in de winter tegen Kerstmis of begin januari weer thuis te zijn.

We kunnen ons moeilijk het hard labeur voorstellen uit de eerste twintigerjaren. Maria stond alléén in voor haar vier kleine kinderen. Toch had hun arbeid vruchten gedragen. In 1923 konden ze verhuizen naar een pachthof in de Leegweg nr. 2 (later Nieuwendreef). De woning was ruimer en er hoorde een vrij groot stuk landbouwgrond bij. Dit betekende

Huisje van Arsène Michiels en Maria Lambert in de Nieuwendreef, op de voorgrond hun dochter Anna.

natuurlijk ook meer werk, zowel in huis als op het land, plus de zorg voor enkele dieren, schapen, konijnen en varkens. Bovendien besteedde ze nog vele uren aan haar kantwerk.

Een verbijsterend detail uit deze periode is wel dat ze op hun hofstede geen waterput hadden. Aldus moest Maria of haar kinderen voor mens en dier water halen bij de dichtstbijzijnde hofstede, zowat 100 m ver. Dit deed ze gedurende 10 jaar.

In 1933 werd hun hofstede en grond samen met andere door de eigenares, Wwe Mast-De Maeght openbaar te koop gesteld. Op hun pachthof deed niemand een bod, tenzij zij als huurder. Voor het bedrag van 22.000 F werden ze van huurder eigenaar. Hun eerste werk was dan ook het boren van een waterput.

In 1929 deed Arsène een laatste keer twee opeenvolgende campagnes in Granville en ging nadien werken bij Charles De Spiegelare van St.-Joristen-Distel en Maurice De Spiegelare van Maldegem.

In 1933 vond hij werk bij de houthandelaar René Fiers van Hertsberge. Hij blijft er werken tot een arbeidsongeval in 1948 een einde maakt aan zijn beroepsleven.

Ondertussen kwam het Duitse leger nog eens langs. Hout was een artikel dat ze erg goed konden gebruiken en Arsène had bij zijn patroon werk genoeg. Het kostte hem bijna zijn leven. Tijdens het laden van hout op spoorwegwagons in het station van Bellem werden ze gemitraillerd door Engelse vliegtuigen. Hij en zijn werkmakers konden zich redden door onder de wagons te gaan schuilen. Enkele dagen later kreeg hij een uitwendige verzwering aan de keel. Toen deze rijp was, kwam er met de pus ook een stukje metaal te voorschijn.

Op 21 mei 1948 zakte Arsène bij het laden van mijnhout op een spoorwagen met een voet door de bodem van de wagen. Dit banale ongeval maakte hem werkongeschikt en de gevolgen aan zijn voet waren van die aard dat hij zijn beroep niet verder kon uitoefenen.

Zo verzeilde hij ook in de administratieve mallemlen. Hij geraakte in een juridisch getwist verwickeld over de aard der verwondingen, het al dan niet werkongeschikt zijn, en de graad van invaliditeit. Ondertussen verstreken de maanden en zelfs de jaren en bleef hij van 1.1.1949 tot half 1952 zonder enige bron van inkomen. Hij was 61 jaar oud toen hem dit banale ongeval overkwam en 65 toen de administratieve zijde ervan geregeld was.

Meteen kon hij met pensioen gaan, wat dan ook gebeurde op 1.7.1953. In de periode dat haar man werkongeschikt was, was Maria meer dan ooit ijverig in de weer met haar kantklossen. Gelukkig werd een deel van het huishouden gedragen door haar dochter Anna die in 1947 getrouwd was en bij haar inwoonde.

In 1951 verhuisde het gezin van haar dochter naar hun pas gebouwd huis. Kort daarop moest haar man een operatie ondergaan, en enkele maanden later zijzelf ook. Gezien het tenger voorkomen van Maria maakten haar

zoon en dochter zich zorgen (over de tijd na de operatie) en daarom werd besloten haar en haar man te overhalen in te trekken bij hun dochter, en hun huisje te verhuren.

Doch wat niemand verwachtte, gebeurde.

Maria herstelde volkomen en was aktiever dan ooit.

Nu de zorg voor een huishouden weggevallen was, besteedde ze haar dagen aan het maken van kantwerk.

REPUBLICQUE FRANÇAISE

RÉCÉPISSÉ

DE DEMANDE DE CARTE D'IDENTITÉ
ou de renouvellement périodique de la carte N° _____

Obchet

Délivré à M. (1) *Michiels Arsène Ouvrier agricole*
né le *10 Juin 1887* à *Beernem (Belgique)*
de nationalité *Belge*
résidant à *Orsay*

Le présent récépissé, tenant lieu de permis de séjour, sera valable jusqu'au

Orsay le 16 Mai 1926

(1) Nom, et prénoms. Pour les femmes, ajouter, au préalable le nom de jeune fille de celui qu'elles épousent.

Tampon de la Mairie ou du Commissariat

Date de la remise de la carte: _____

M 1887

Si l'étranger change de domicile avant d'avoir obtenu la remise de sa carte, il sera tenu, à son départ, de faire connaître sa nouvelle adresse à l'autorité qui lui a délivré le présent récépissé; il devra accomplir la même formalité à son arrivée dans la commune où il aura fixé son nouveau domicile.

Pour obtenir la délivrance de sa carte, l'étranger doit, dans tous les cas, s'adresser au Maire ou au Commissaire de Police de la localité où il a fait sa demande.

L'étranger qui ne se conforme pas aux prescriptions ci-dessus sera passible des peines prévues par l'art. 471 § 15 du code pénal.

Copy Franse identiteitskaart van Arsène Michiels.

In november 1959 verhuisde Maria en haar man naar Aalter. Ze gingen wonen bij hun zoon en zijn groot gezin. Daar maakten ze zich dienstbaar. Haar man en ook zijzelf zorgden voor een uitgebreide moestuin, terwijl zij er een erezaak van maakte voor het ganse gezin van haar zoon een uitgebreid assortiment van kantwerken te maken. De stukken vlogen van haar kantkussen, van kleine napjes tot ellenlange gordijnen. Ze maakte het wel en wee mee van het grote gezin, en een simpele vraag van de kleinkinderen naar een passend geschenk voor een relatie was voldoende om haar naar de kantklossen te doen grijpen, en enkele dagen nadien met een prachtig stuk Brugse kant te voorschijn te komen.

In 1968, na 59 jaar huwelijk, overleed haar echtgenoot. Gelaten aanvaardde ze dit verlies, zoals ze reeds zoveel dierbaren naast zich had zien ontvallen. Haar eigen verdriet en dat van haar omgeving maakte ze drage-lijk door urenlang honderduit te vertellen over haar overleden man, waarbij zelfs pittige anekdoten niet ontbraken.

Arsène Michiels (foto 1952).

Na het overlijden van haar man zagen zij die met haar samenleefden wel een zekere verandering in haar optreden. Ze bleef zeer actief in de tuin maar telkens als ze aan een nieuw stuk kantwerk begon, was er een onrust over haar. Het kon haar laatste werk zijn, zo zegde ze dikwijls, en ze zou niet graag hebben dat het onafgewerkt bleef. Hoeveel van die laatste stukken kant ze gemaakt heeft, is niet te schatten. Een van de laatste grote stukken Brugse kant is door haar schoondochter Zoë ter gelegenheid van het koninklijk bezoek aan Demival in Deinze aan de koningin als geschenk aangeboden.

Pas in 1977, op 92-jarige leeftijd, heeft ze haar kantklossen opgeborgen, haar ogen zagen onvoldoende de kleine draadjes. We weten niet of ze het met weemoed deed. Zij die sinds haar 7de jaar een onnoemelijk aantal uren achter haar kantkussen had gezeten, stopte ermee alsof het de gewoonste zaak van de wereld was.

« Hemelse Vader, die zo goed zijt geweest
In uwe Vaderhanden beveel ik nu mijn geest. »

†

Wil in uw gebeden gedenken de ziel

van de Heer

ARSÈNE MICHIELS

echtgenoot van Mevrouw

Maria Lambert

geboren te Beernem op 10 juni 1887, en zachtjes in de Heer ontslapen te Aalter, op 3 mei 1968, gesterkt door de H.H. Sakramenten van de zieken en de Pauselijke Zegen.

Lid van de Kristen Bond voor Gepensioneerden

Rustig en kalm is vader van ons heengegaan; Hij die altijd bedrijvig was en zich onverpoosd wilde inzetten voor de anderen. Hij had zijn krachten voelen verminderen en zich gereed gemaakt voor hetgeen komen moest.

Vader was één van die mensen die, flink en gezond vergroeid was met zijn familie en die opging in zijn werk. Vol ijverige zorg en werklust heeft hij zijn sterke kracht aangewend om te werken voor zijn gezin. Nooit was hem iets te veel en met stiptheid en zin voor verantwoordelijkheid volbracht hij de hem toevertrouwde taak in het leven.

Hij hield van de mensen en de open natuur, zoals hij hield van zijn gezin en het leven. Werklust en plichtbesef kenmerkten zijn gediensdig en edelmoedig karakter. Eenvoudig en ongeunsteld wist hij met moed en doorzicht het lief en het leed van het aardse bestaan te dragen.

Dienstvaardig en edelmoedig stelde hij zijn kracht en zijn kunde ter beschikking van wie hulp nodig hadden; en met zijn gave van hartelijke gemoedelijkheid wist hij soms opbeuring te brengen waar leed

of verlijding was.

Diep geloof en christelijke overtuiging deden hem vasthouden aan de weldoende invloed van offer en gebed. Hij was een begrijpende vader, een liefdevol echtgenoot, een goed mens. Hij heeft het geluk gehad zijn laatste levensjaren samen met zijn echtgenote te kunnen doorbrengen in kalme rust bij zijn zoon en familie, waar hij zijn thuis had, en waar hij kon leven midden onder hen.

Mijn liefste echtgenote, dank voor al de gelukkige jaren van ons leven en voor al het goede dat ge voor mij hebt gedaan.

Mijn goeie kinderen en kleinkinderen, ik hield zoveel van U allen, ik was zo tevreden om uw vooruitgang en bezorgd voor uw toekomst. Vaartwel, leeft schoon en blijft oprecht gelukkig. Dank voor uw genegenheid en liefde.

Aan allen die ik mocht kennen of ontmoeten, aan familie en vrienden een oprechte dank. Ik hoop dat ge in een stil gebed soms eens aan mij zult denken.

Heilige Maria, Moeder van God en van alle mensen, blijf ook voor ons de Moeder van Altijdurende Bijstand.

Moge hij, in Gods vrede en liefde, voor eeuwig rusten.

Mw Arsène Michiels.

Hr en Mw Maurice Michiels-Ornelis en kinderen,

Hr en Mw Daniël Martié-Michiels en dochter,

De familiën Michiels, Lambert, Goegebeur en Werrebroeck.

danken U voor de blijken van deelneming in de rouw en voor Uw welgemeend gebed voor onze duurzame overledene.

VAN LANTSCHOOT-AALTER

Bidprentje Arsène Michiels.

Overhandiging kantwerk aan Koningin Fabiola.

Na een beenbreuk in 1980, waarvan ze overigens vrij goed hersteld is, begon ze toe te geven dat ze oud werd.

Haar stramme leden beperkten sterk haar bewegingen zodat ze nu binnen haar woonkamer blijft.

*Maria Lambert 89 jaar
bedrijvig op haar kantkussen.*

8. Besluit

Met verbazing spreekt Maria zelf over haar hoge leeftijd. Niemand in de familie, en zeker zijzelf niet, had dit verwacht. Dan vertelt ze met weemoed over zovele geliefden, mannen gelijk bomen en stevige vrouwen die haar allen reeds zijn voorgegaan. Want vertellen kan ze nog, daar is geen sleet op gekomen, evenmin als op haar geheugen. Hoe zij feiten en data zomaar uit haar geheugen opdiept, is voor velen een raadsel.

Ze is een eenvoudige volkswrouw gebleven, weinig eisend voor zichzelf, bekommerd om het wel en wee van haar talrijk nageslacht.

Bovenal, en dit mag ook wel gezegd worden, is het beeld van Maria onvolledig zonder haar trouw aan het geloof van haar kinderjaren. Als klein kind herinneren we ons hoe ze zelfs haar kantwerk onderbrak (zoals in de oude kantschool van weleer) om een tientje te bidden. Geleidelijk aan, en vooral de vijf laatste jaren kreeg ze meer tijd en bad ze een ganse paternoster. Hoeveel paternosters ze de laatste jaren heeft gebeden is nog minder te schatten dan de pareltjes van Brugse kant van haar vaardige vingers.

Maurice Michiels junior

Bronnen

- (1) L. Van Acker; De methode van François Werrebrouck, Biekerf, Jaargang 61, blz. 235-238.
- (2) A. Ryserhove; Beernem, blz. 208-209.
- (3) A. Ryserhove; Beernem, blz. 272.
- (4) De Potter F. en Broeckaert J.; Geschiedenis van de gemeenten der Provincie Oost-Vlaanderen. Eerste reeks, Deel I: Aalter.
- (5) J. Huytens; Etudes sur les mœurs, les superstitions et le langage de nos ancêtres. Geschreven in 1860.
- (6) A. Verhoustraete; Maria-Aalter, Appeltjes van het Meetjesland, nr. 8.
- (7) L. Stockman; Geschiedenis van Aalter, blz. 506.
- (8) L. Stockman; Geschiedenis van Aalter, blz. 354.
- (9) E. De Smet; Eeklose uitwijkingen naar Amerika. Appeltjes van het Meetjesland, nr. 28.
- (10) L. Stockman; Geschiedenis van Aalter, blz. 306.

MEDEDELINGEN

OVERLIJDENS

- Op 2 september 1983 overleed mevrouw Maria van Simaey, echtgenote van de heer Gustaaf Schoonaert en moeder van ons bestuurslid, Georges Schoonaert, uit St.-M.-Aalter.
- Op 7 november 1983 overleed te Knesselare de 100-jarige Maurits Gyselbrecht, weduwnaar van mevrouw M. van Leeuwe. Ter gelegenheid van zijn 100ste verjaardag maakte ons bestuurslid, W. Stevens, uit Knesselare een korte familieschets van de Gyselbrechts op, die in dit nummer opgenomen werd.

Aan beide families betuigen wij onze gemeente deelneming in hun rouw.

Het verschijnen van het laatste nummer van de 6de jaargang betekent tevens de **hernieuwing van het lidmaatschap 1984!**

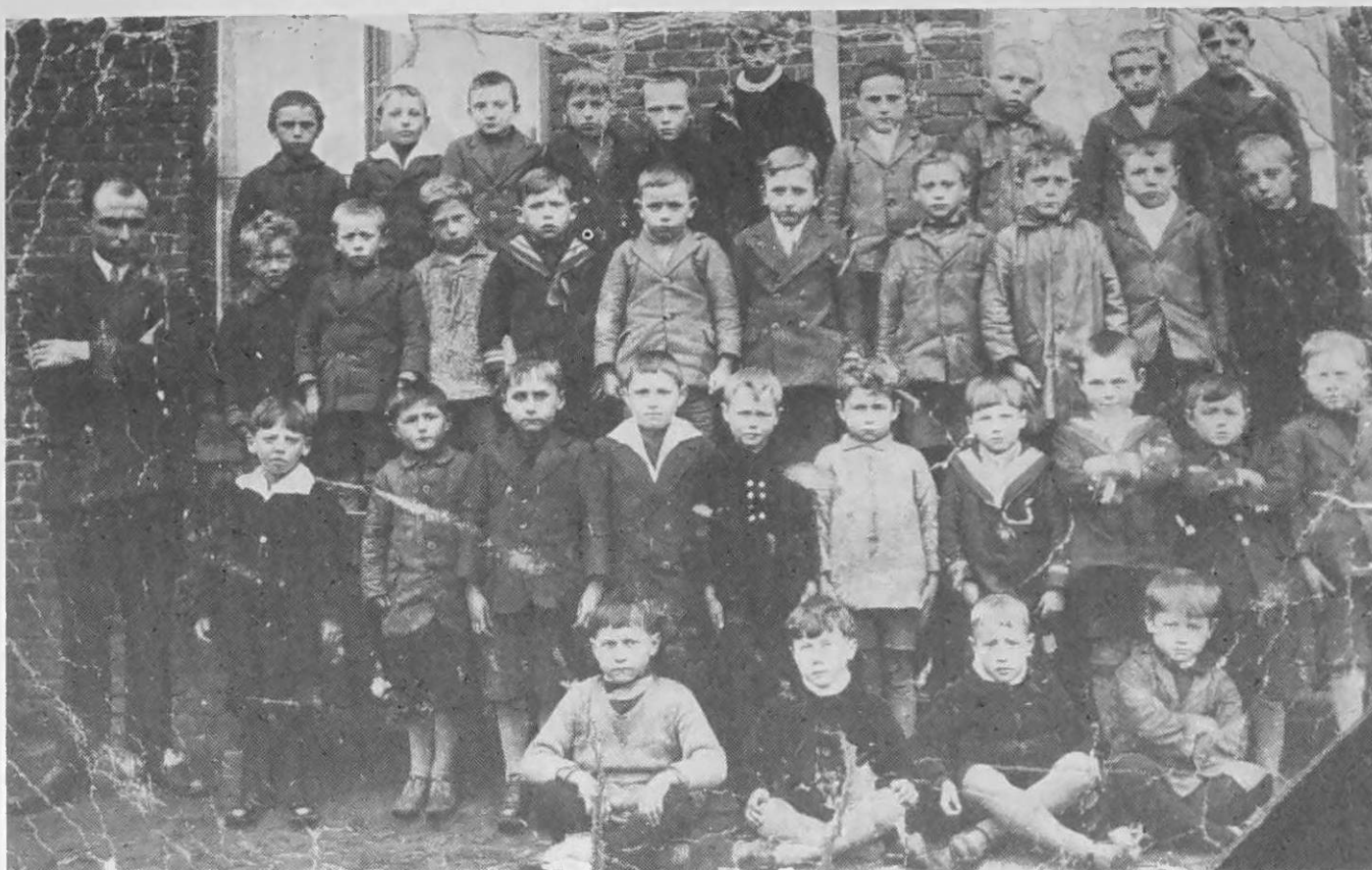
Gebruik, indien het enigszins kan, het bijgevoegd betalingsformulier. Dit is voor onze administratie zeer gemakkelijk en voor u is het strookje een betalingsbewijs.

Gezien de stijgende kosten en de besnoeiingen bij de gemeentelijke toelagen, zijn wij verplicht de lidmaatschapsbijdragen tot 300 fr. te verhogen. Het is duidelijk dat steunende leden (400 fr.) en ereleden (600 fr.) een flinke steun voor onze kas zijn.

Stel uw betaling niet uit! Het verzenden van herinnering tot betalen met de post is een nutteloze uitgave, ten nadele van onze werking.

WIE KENT WIE?

DE LAGERE AANGENOMEN JONGENSCHOOL VAN AALTER-BRUG SCHOOLJAAR 1930-1931

Op de foto de leerlingen van het 1ste, 2de en 3de studiejaar.

Bovenste rij van links naar rechts: Urbain Vermeire (+), Aimé De Jaeger, Alfons De Muer, Willy Schepens, Léon Van Damme, Maurice Hallaert (+), Robert Bonami, Henri Vandewalle, Omer Van Damme en R. Mortier (+).

Tweede rij van links naar rechts: Meester Gerard Mattheeuws (+), M. Vermeire, Omer Boute (+), Gerard Wittewrongel, Firmin Mattheeuws, Herman De Sutter, Gerard Claeys (+), Antoine Reyniers, Théo D'Hoore en Albert Lootens (+).

Derde rij van links naar rechts: ? Buysse, Honoré De Wapenaere, André Buysse, André De Jaeger, Achiël Vermeire, Urbain Boute, Marcel De Meyer, Georges Schepens (+), Antoine Van Acker (+) en Cesar Wille.

Zittend van links naar rechts: Maurice De Muynck, Julien Boute, Cyriel Claeys en Jules Boméré.

Omer Boute, zoon van Maurice en Madeleine Ginneberghe, was te Aalter geboren op 8 september 1923. Hij werd door de bezetter opgeëist en tewerkgesteld te Mannheim. Hij stierf er als oorlogsslachtoffer tijdens een luchtbombardement op 21 januari 1945.

Medewerker: Robert Bonami.

DE MEISJESSCHOOL TE AALTER

Foto genomen tussen 1926 en 1930.

Van links naar rechts:

Onderste rij: Laura De Milde, ? De Smet, Moeder Aldegonde, E.H. Remi Van Coppenolle (onderpastoor te Aalter van 1926 tot 1935), Zuster Albertine, Irma Vermeire (onderwijzeres), Clarisse Maerschalcck en Marguerite De Brouwer.

Tweede rij: Maria De Brouwer, Marguerite Mestdagh, Marguerite Braet, Elisabeth Martens, Clara Vercruysse, Maria Lambrecht, Marie Clijncke, Maria Mestdagh, Anna Vercruysse, Maria Martens, Martha Thys en Maria Huys.

Bovenste rij: Marguerite François, Maria Verbeke, Mariette Brackeveldt, Mariette Ardeel, ? Taildeman, ? Reyniers, ? Reyniers, ? Taildeman, Augusta Verschaeve, Maria Cools, Maria De Clercq, Maria Martens, Madeleine Ledeganck en Angélique Coddens.

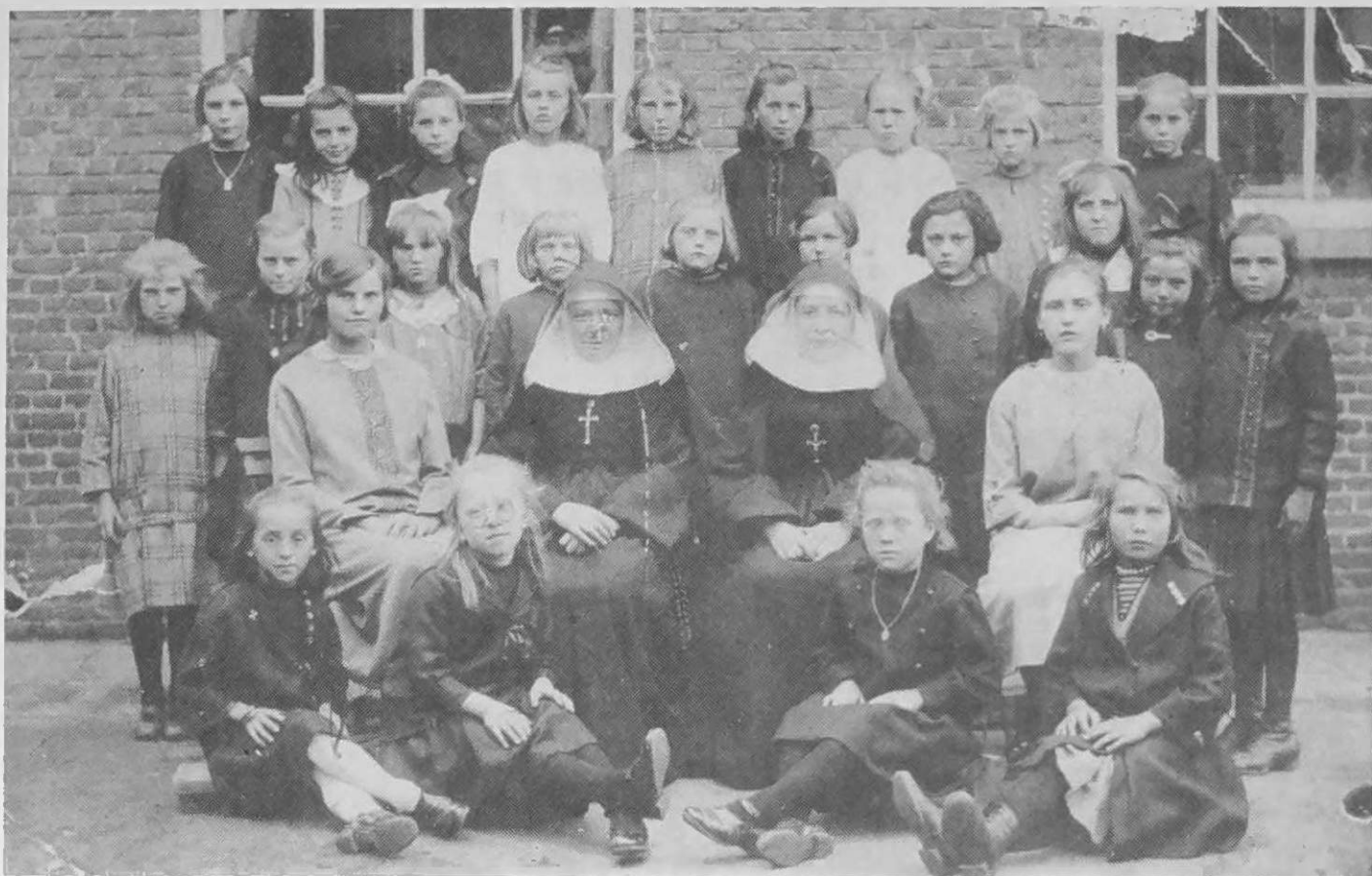

Foto genomen rond 1926.

Van links naar rechts:

Onderste rij: Maria Mestdagh, Maria Clijncke, Clara Eelbode en Elza Verheye.

Tweede rij: Martha Van de Riviere, Moeder Aldegonde, Zuster Imelda en Laura De Milde.

Derde rij: Maria Hooft, Irma Engels, Godelieve Van Acker, Godelieve Danneels, Elisabeth Martens, Agnes De Graeve, Paula Neirijnck, Leona Van Hulle, Marguerite Carette en Madeleine Lambrecht.

Vierde rij: Elisabeth De Craemer, Alice Remy, Godelieve De Neve, Elisabeth Van de Riviere, Margriet Hooft, Maria De Brouwer, Julienne Van Poucke, Maria Van Yperen, Martha Leroy.

Foto's: Maria Mestdagh. Werkten eveneens mee: E. Van de Riviere en L. De Milde.

HET ACHTSTE LEERJAAR VAN DE JONGENSSCHOOL
IN DE STATIONSSTRAAT TE AALTER
SCHOOLJAAR 1937-1938

Foto genomen op de speelplaats in de lente van 1938.

Van links naar rechts:

Onderste rij: Florimond Coopman, Maurice Staelens, Cyriel Lambert, Maurice Lambrecht, André De Brauwer, Romain Vermeire, Georges Neiryndck en Honoré De Waepenaere.

Tweede rij: Firmin Van de Putte, André Taghon (+), Marcel Dhaenens, Marcel Van Acker, Marcel Braekevelt, Roger De Baets en Georges Eeckhout.

Bovenste rij: ? Verstraete, Gaston Saey, Robert Van Landeghem en Emiel Lambrecht.

Onderwijzer: Gregorius, Robert, Marie Vestens, echtgenoot van Gabriëlle Beirnaert, geboren te Olsene op 7.4.1893 en overleden te Aalter op 3.9.1961.

De leerlingen Roger Van Watermeulen, Roger Van den Bossche, Gerard De Wispelaere en Georges Lanno waren afwezig.

Medewerkers: Robert Bonami en Robert Van Landeghem.

Aan alle medewerkers, hartelijk dank !

Maurice THYS

RETROSPECTIEVE 83

ADHEMAR DE POORTER EN AMEDEE LAROY

Naar aanleiding van Aalter-kermis ging van 18 tot 25 september 1983 in het Gemeentelijk Ontspanningscentrum te Aalter een tentoonstelling door van werken van de kunstschilders *Adhémar De Poorter* en *Amedée Laroy*. Deze tentoonstelling was een initiatief van de 'Vlaamse Toeristenbond - afdeling Aalter' en de 'Heemkundige Kring Arthur Verhoustraete'.

Adhémar De Poorter en *Amedée Laroy* waren talentvolle kunstenaars van bij ons. Het terug in de belangstelling brengen van hun werk was in de eerste plaats een blijk van onze waardering. Vervolgens werd daarmee ook de mogelijkheid geboden om kennis te maken met het werk van beide kunstenaars.

Adhémar De Poorter werd geboren in 1905. Reeds als kind wist hij met kleurpotlood of waterverf uiting te geven aan zijn verborgen talent. Hij volgde enkele jaren les aan het St.-Lucasinstituut te Gent. In zijn schilderwerk ging hij zich steeds meer toeleggen op het landschap. Als leerling werkte hij mee aan de kruisweg van de St.-Corneliuskerk. Hij gaf gedurende enkele jaren een vrije cursus aan de Vaktekenschool in de Stationsstraat. Naast landschappen waagde hij zich ook aan religieuze onderwerpen en portretschilderen. De oorlog zou echter een einde maken aan dit jonge en talentvolle leven. Verdacht van spionage werd hij in september 1943 door de bezetter gefusilleerd.

Amedée Laroy werd in 1900 te Aalter geboren. 'Meester Laroy' was te Aalter een alom gekende en geliefde figuur. Zijn hele leven was hij te Aalter onderwijzer. Het hoeft niet gezegd dat het tekenonderwijs zijn bijzondere aandacht genoot. Tijdens zijn hele loopbaan heeft hij terzake verschillende initiatieven genomen. Hij werd tekenleraar aan de Vrije Vak-en Nijverheidstekenschool van Aalter. Later volgde hij zijn vader op als directeur van voornoemde school. Talrijke jongens heeft hij er opgeleid tot bekwame vakmensen. Zolang hij les gaf, was hij, zoals hij zelf zei maar zondagschilder. Toen hij in 1957 met pensioen was, ging zijn aandacht tenvolle naar het schilderen. Landschappen en dorpsgezichten lagen hem nauw aan het hart. De belangstellingssfeer van *Amedée Laroy* was echter ruimer. Jarenlang was hij plaatselijk vertegenwoordiger van de Vlaamse Toeristenbond. Heemkunde lag hem nauw aan het hart. In 1943 was hij  en van de belangrijkste medewerkers aan de tentoonstelling over Oud-Aalter. De stichting van de heemkundige kring 'Arthur Verhoustraete' in mei 1977 zou hij spijtig genoeg niet meer mogen meemaken. Twintig jaar geleden werd op zijn initiatief de kunstkring 'Altra' opgericht. Hij werd de eerste voorzitter van deze kunstkring. 'Meester *Laroy*' overleed te Aalter in 1977.

Adhémar De Poorter.

Amedée Laroy.

De vooropening van 'Retrospectieve 83' greep plaats op zaterdagavond 17 september 1983. De heer *Defruyt Roger*, initiatiefnemer en inrichter van deze tentoonstelling verwelkomde de talrijke aanwezigen. In zijn toespraak schetste hij het leven en werk van *Adhémar De Poorter* en *Amedée Laroy*. Namens de heemkundige kring 'Arthur Verhoustraete' belichtte voorzitter *Camerlinckx Jan* het initiatief tot deze retrospectieve en de verwerkelijking ervan. Hij dankte de heer *Defruyt Roger* voor de geslaagde realisatie. Dank ging er tenslotte ook naar de vele mensen die deze tentoonstelling mogelijk maakten door het ter beschikking stellen van schilderwerken. Naar aanleiding van het twintig jarig bestaan van kunstkring Altra schetste de heer *S. De Brouwer* de historiek van deze door *Amedée Laroy* opgerichte kring. Tenslotte haakte ook de heer burgemeester in op het leven en het werk van de kunstschilders *Adhémar De Poorter* en *Amedée Laroy*. Hij onderstreepte verder de belangrijke taak van kunstkring Altra in het kulturele leven van Aalter. Hij verklaarde de tentoonstellingen 'Retrospectieve 83' en 'Altra 20 jaar' voor geopend. Met een receptie werd de vooropening afgerond.

De tentoonstelling kon rekenen op een ruime belangstelling, een waardering voor de mensen die op één of andere manier hebben bijgedragen om deze tentoonstelling mogelijk te maken...

Wie de geïllustreerde catalogus (20 pagina's) over de tentoonstelling wenst, kan deze bekomen door storting van 50 fr. op onze rekening met vermelding: '1 ex. Retrospectieve 83'.

Jan CAMERLINCKX

LAND VAN DE WOESTIJNE

Zesmaandelijks tijdschrift van de Heemkundige Kring
'Arthur Verhoustraete'.

Redactie: Roger Defruyt, Kestelstraat 65, 9880 Aalter
Overname uit het tijdschrift toegelaten mits bronvermelding.

Erevoorzitster: Anna VERHOUSTRAETE Lostraat 30
9880 Aalter.
Voorzitter: Jan CAMERLINCKX Schuurlo 12
9880 Aalter.
Ondervoorzitter: Maurice THYS Bierweg 29
9880 Aalter.
Skr.-penningmeester: Roger DEFRUYT Kestelstraat 65
9880 Aalter.

Leden: José Deguffroy, Ivan Hoste, Maurice Michiels, Alfons Ryserhove
(Knesselare), Marcel Saelens, Georges Schoonaert, Luc Stockman,
Jean Van Cleven, Robert Verhelst, André Verhoustraete en Erik
Wille.

Ere-bestuurslid: Br. Cyriel TAILDEMAN Rouwmoer
2190 Essen.

Lidmaatschapsbijdrage 300 fr. per jaar.

Steunende leden 400 fr. en ereleden 600 fr.

Te storten op rekening nr. 442-6594361-40 van de Heemkundige Kring
'Arthur Verhoustraete', Kestelstraat 65, 9880 Aalter.

Buitenland: 100 fr. meer voor verzendingskosten.

Wie na het verschijnen van het laatste nr. van de lopende jaargang zijn lid-
maatschap niet opzegt, wordt als blijvend lid aanzien.

INHOUD

De Pietendriesmolen te Knesselare	Jan CAMERLINCKX	3
Bedrijvige Middenstandsbond te Aalter in de crisisjaren 1934-1935	Roger DEFRUYT	9
De familie Gyselbrecht te Knesselare	Willy STEVENS	32
Maria Lambert, oudste inwoner van Aalter	Maurice MICHIELS	47
Mededelingen	Redactie	60
Wie kent wie? Fotorubriek	Maurice THYS	61
Retrospectieve 83 — Tentoonstelling	Jan CAMERLINCKX	65